

07 Obraz: Človek, delo Tulliusa (gril) (Fotokopirana na list. MB.) št 57/6 1976/77

KATEDRA

BOEM 75

Vesti iz Ljubljane

Na seji izvršnega odbora Titovega sklada za štipendiranje mladih delavcev in otrok delavcev so razpravljali o zelo slabih učnih uspehih teh štipendistov. Prisiljeni so bili ukiniti 19 štipendij, ponekod pa so celo znižali kriterij za Titovo štipendijo, kar je samo izjemen ukrep.

Med novo sprejetimi člani ZK je največ vodilnih in administrativnih delavcev.

Tudi v Ljubljani ugotavljajo, da bi morala biti telesna vzgoja na urniku vsake fakultete, naučnikoviteje pa bi to dosegli z množično organizacijo študentov samih.

Na FSPN in pravni fakulteti so letos prvič ustanovili kulturno komisijo.

Na seji OK ZSMS Ljubljana-Center so govorili o kritično slabem pretoku informacij, česar so kriva tudi sredstva javnega obveščanja, glavni krivci pa so prav novinarji, ki se omejujejo zgolj na poročanje, komentirajo pa ne. Njihovo delo je nestrokovno . . .

V Sarajevu so podpisali samoupravni sporazum, ki zagotavlja vsakemu avtorju, ki izda knjigo pri založbi Svjetlost, pravico pri upravljanju v tej delovni organizaciji. Hkrati je bil ustanovljen tudi svet avtorjev in recenzentov. To je pri nas prvi primer samouprave avtorjev na njihovem interesnem in življenjskem področju.

V sredo, 17. nov. 1976, je bila na filozofski fakulteti konferenca UK ZSMS. Obravnavali so neučinkovito gradnjo študentskih domov, probleme štipendiranja, borne uspehe nove organizacije študentov v ZSMS. Zakon o visokem šolstvu se ne izvaja, zastareli učni programi, obštudijska dejavnost je slabo organizirana itd.; kje so vzroki?

Potrebna je resnična samouprava študentov v njihovem specializiranem prostoru, zlasti pa razvita informativna dejavnost. Potrebno je posvetiti posebno pozornost fakultetskimi glasilom, radiu Student, Tribuni in Univerzitetnemu vestniku.

Popravek

V prejšnji številki Katedre je v članku „Programska in volilna konferenca UK ZSMS“ prišlo do tiskarske napake pri navedbi priimkov in imen novo izvoljenih članov predsedstva UK ZSMS, zato jih navajamo ponovno: Boris Sovič (II. VTŠ), predsednik UK ZSMS, Franjo šaho (IV. VEKŠ) sekretar UK ZSMS in člani predsedstva: Danica Cmrečnjak, Leopold Šmid (oba VEKŠ), Vihorka Potrč, Stane Golob, Marjan Kocbek (vsi VPS), Vinko Žalec, Marjan Osterž (oba VTŠ), Zlatka Popovič, Jože Šmigoc, Jasna Arko (vsi PA), Miro Kos, Andrej Kostrevec (oba VAŠ) in Danilo Novakovič (VŠOD).

Za napako se bralcem in novo izvoljenemu predsedstvu opravičujemo.

KATEDRA

ŠTUDENSKI LIST, MARIBOR 30.XII.1976 letnik XVII Št. 4-5 CENA 2 DIN

Izdaja univerzitetna konferenca zveze socialistične mladine na mariborski univerzi

Glavni urednik:
Lojze Klemenčič, študent VTŠ

VD Odgovorni urednik:
Lojze Klemenčič

Sekretarka uredništva:
Ema Lamprecht

Politika in gospodarstvo: urednik Brane Srčnik (VTŠ), Marjan Toš (PA), Sonja Ploj (VEKŠ), Janez Bratkovič (VAŠ);

Kultura: urednik Bojan Peče (VPS), Danila Orešek (II. gimnazija), Marjan Osterž (VTŠ), Polona Hadner (PA), Marija Šuta (VPS), Žarko Golob

Študentje in visoko šolstvo: urednik Boris Haki (VTŠ), Darko Koren (VEKŠ), Melita Lampret (pedagoška gimnazija), Zlatka Novak (pedagoška gimnazija), Danica Cmrečnjak (VEKŠ), Jelka Muzlovič (PA), Mik Rebernik (VEKŠ);

Likovnost: Dušan Ivanišin (VEKŠ), Danilo Vicman (VTŠ).

Tehnični urednik:
Marjan Hanl

Katedro sofinancirajo: Univerza v Mariboru, UK ZSMS, Izobraževalna skupnost in kulturna skupnost Slovenije, Uredništvo in uprava Ob parku 5, 62000 Maribor, telefon 22-004, tekoči račun 51800-678-81846. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo. Cena izvoda je 2,00 din (latna naročnina 25,00, za ustanove in podjetja 30,00 din). Tisk ČGP Mariborski tisk, Maribor

Vesti z univerze

Na seji komiteja univerzitetne konference ZKS v Mariboru 16. 11. so kritično ocenili delo njegovih članov ter pregledali problematiko dela na posameznih šolah, zlasti še kar se tiče samoupravljanja in samoupravnega konstituiranja.

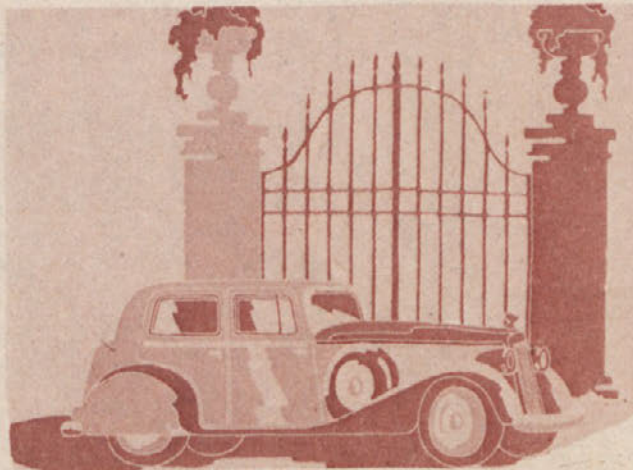
23. 11. je bil v domu družbenopolitičnih organizacij v Mariboru seminar za vodstvo OO ZSMS na univerzi, ki ga je organiziralo predsedstvo UK ZSMS. Kljub slabi udeležbi so prisotni aktivno obdelali programe dela za prihodnje obdobje, financiranje obštudijskih dejavnosti in organizacijska ter statutarna vprašanja.

Predsedstvo ZK ZSMS se redno sestaja, 2. 12. so pregledali realizacijo dogovorjenih sklepov in se domenili, kako bodo pospešili akcijo podpisovanja samoupravnega sporazuma o obštudijskih dejavnostih.

Ob dejstvu, da študentje v Mariboru nimajo nobene dvorane za svoje izvenštudijske aktivnosti, se je aktiviral komite ZK ZKS in sprožil akcijo iskanja take dvorane. Izdelal je nekaj variantnih predlogov, v akcijo pa se je vključilo tudi predsedstvo UK ZSMS in formiralo posebno delovno skupino, ki se bo ukvarjala s tem vprašanjem.

V torek, 7. 12. se je sestala komisija za zdravstveno in materialno oskrbljenost študentov pri svetu univerze in razpravljala o problematiki študentskih domov. Govor je bil zlasti o samoupravni preobrazbi študentskih domov, gradnjo novih stolpičev in obštudijskih dejavnosti v domu.

Študentski servis se je zaradi novih zakonskih odredb znašel v zagati s svojo avto šolo, ki je imela neustrezne prostore. Na pomoč mu je priskočilo predsedstvo domske skupnosti, ki je odobrilo začasno rešitev v obliki zamenjave sedanjih prostorov risalnice in avto šole.

VTŠ je to leto odlično organizirala svoje brucovanje, ki je bilo sicer v Slaviji, vendar pogovor pravi: „Boljše vrabec v roki kot golob na strehi!“ Upam, da sem s tem odgovoril vsem tistim, ki mislijo, da smo si privoščili malomeščansko zabavo v Slaviji. Brucovanje smo organizirali študentje VTŠ, in sicer z vseh oddelkov. Študentje smo tudi sami sestavili program, ki je bil odlično pripravljen.

EKONOMIJADE, MAŠINIJADE . . . JADE!

Zdi se mi, da ta oblika razmišljanja še obstaja, in sicer v vedno bolj negativni obliki.

Vse šole organizirajo s sorodnimi šolami — glede na profil izobraževanja — razna srečanja. Med temi srečanji so najbolj razvite ekonomijade, mašinijade, agronomijade — skratka, razne . . . jade, na katere pošlje šola od 30 do 50 študentov, ki s študenti istorodnih šol odigrajo nekaj športnih tekem, se veselo opijajo in potem na vse zobe hvalijo, kako „fajn“ je bil! Ob tem so določene šole že iznašale nove metode srečanj, kot so področne . . . jade, na katere pošlje določena šola najprej okoli 60 študentov, na skupno . . . jado pa potem še najboljših 20 ali 30. Vse to seveda zaradi manjše porabe denarja.

Prizadetim športnikom bo sedaj verjetno že slabo, vendar poudarjam — nič nimam proti njim. Zamerim pa organizatorjem, ki s sredstvi vseh študentov razpolagajo tako privatniško ali — bolj zvenceče — samolastniško. Komu in kako naj bo jasno, kdo je športnik in kdo ne, če niti na šolah niti na univerzi ni tekmovanja med športnimi ekipami — ker ekip ni in zakaj se ne bi sredstva, ki presegajo stare milijone, porabila raje za rekreativni šport vseh študentov — npr. najemanje športnih dvoran, rekvizitov . . .

Poleg tega pa še to: vsak program študentske aktivnosti mora v širšo družbeno potrditev — v študentsko samoupravno bazo, in ob programu morajo biti tudi predvidena sredstva. O teh . . . jadah, pa se vedno govori previdno, tako megleno, kar je vsaj zame jasno v tem smislu: brez dela na šoli imaš možnost potovati v lep turistični kraj in na račun drugih preživeti tam cel teden.

Ob tem pa še to: med šolami znotraj univerze ni nikakršnega študentskega sodelovanja, še manj pa ga je med šolami istih strok, med istimi šolami, ki prirejajo . . . jade. In to kaže tudi na to, kako malo se zavedamo, kaj v tej družbi predstavljamo in kaj ji moramo dati.

Marksistični center pri Univerzi v Mariboru, sekcija za literaturo in publicistiko razpravlja o novi mesečni publikaciji

POBUDE

Izdajale naj bi jo družbenopolitične organizacije mariborske, pomurske in koroške regije (mogoče tudi celjske) in Marksistični center mariborske univerze. Vsako leto naj bi izšlo okoli 1000 do 1200 strani.

Publikacija — ki naj bi nikakor ne sledila zgledom različnih revij — naj bi bila obrnjena predvsem k svežim, dovolj družbeno pomembnim pobudam na najrazličnejših področjih. Svojo vsebino naj bi črpala povsod, kjer je kaj vprašljivega, povsod, kjer se dogaja kaj novega, povsod kjer kaj še ni dovolj domišljeno, preučeno.

Pobude naj bi gojile marksistično kritiko — gospodarstva, politike, kulture, prosvete, občil in še česa. Ziva odzivnost v domenah filozofije, družboslovja in psihologije, naravoslovja, umetnosti, prava, moralne problematike športa in rekreacije ter prostega časa nasploh, religijske tematike.

Gospodarske — teoretične in zlasti praktične, aplikativne pobude. Odpiranje problemov, osmišljanje, predlogi kar zadeva celoten kompleks proizvodnje, distribucije in porabe. Turistične in gostinske pobude. Še zlasti kritične pante.

Politične pobude. Kritična refleksija o aktivnosti družbenopolitičnih dejavnikov — tako v bazi, kot v forumih.

Družbena samoupravna pobuda. Poglobljanja v prakso in teorijo samoupravljanja, še zlasti ob dejanskem dogajanju v naših regijah.

Mednarodnopolitične pobude. Politika neuvrženosti in celoten kompleks mednarodnopolitičnih odnosov ter aktivnosti Jugoslavije zahteva tudi osmišljanja, pretresanja in razreševanja številnih vprašanj na mikro-nivoju. Različne pobude za sodelovanja, ekonomske in kulturne stike itd.

Pobude, ki zadevajo slo in dsz. izjemno pomembne pobude v zvezi z graditvijo sistema slo in dsz postavljajo pred nas dnevno vsa mogoča vprašanja, ki zadevajo nove, avtentične odgovore, pa tudi idejne nazorske osmiselitve.

Publicistične pobude. Gojiti marksistično kritiko v občilih!

Kulturne pobude. Prizadevati si za oživiljanje kulturno politične in kulturne angažiranosti progresivnih socialističnih dejavnikov. Spremljati angažiranje, dejavnost kulturnih institucij. Osmišljati problematiko kulturnega življenja delavcev, kmetov, mladine, žena...

Prosvetne pobude. Osmišljati in pretresati vsa odprta pomembna vprašanja vzgoje in izobraževanja; še posebej iskati novo, boljše.

Nazorske pobude. Uveljavljati marksistično misel!

Novo obdobje v delu ZSMS na Višji pravni šoli

Na pretekli volilni in programski konferenci OO zveze socialistične mladine Slovenije na višji pravni šoli v Mariboru so člani te organizacije kritično ocenili dosedanje delo, sprejeli program dela za naslednje obdobje ter izvolili novo vodstvo.

Kot najbolj pereče vprašanje so ocenili aktivnost najširšega članstva, saj je v preteklem mandatnem obdobju delovala le peščica mladih aktivistov, ki so zaradi tega velikokrat nosili posledice, kar se je še posebno pokazalo pri njihovem študijskem uspehu. Zato so ustanovili devet komisij za najrazličnejša področja, v katerih si bodo prizadevali pri svojem delu predvsem za čim večjo množičnost.

Posebno velik poudarek bodo dali študentje študijski problematiki. Zaradi velikega osipa in velikega števila nedokončanih, v roku neopravljenih študijskih obveznosti v preteklem letu se bodo delovno organizirali v najrazličnejše študijske komisije, v katerih bodo izpopolnjevali svoje znanje, da bodo lažje sledili predavanjem in izboljšali svoj učni uspeh.

Vidno mesto v programu imajo tudi delegatski in drugi samoupravni odnosi na šoli. Poskušali bodo čimprej uresničiti svojo veliko željo — prehod šole v visoko šolo že v naslednjem študijskem letu.

V programu je zajetih še mnogo stvari, od katerih izstopajo izobraževanje delegatov, ustanovitev marksistične tribune in kluba OZN, sodelovanje z JLA, vključitev v krajevni svet OO ZSM, informiranje v glasilu „Justo Jure“ in razne druge kulturne in športne prireditve.

Za novega predsednika OO ZSMS so izvolili Zorana Dularja, za sekretarko pa Stanko Gavez. Prav tako bodo sodelovali tudi z ostalimi pravnimi šolami v okviru interfakultetne konference pravnih fakultet Jugoslavije.

Da je program dobro zastavljen in vodstvo dobro organizirano, pričajo nekateri rezultati, ki so jih dosegli na začetku svojega delovanja.

Upajamo, da se sedaj ne bodo utopili v prevelikem samozadovoljstvu in da bodo to pot po dolgem obdobju „iskanja“ resnično zaživel. Njihovo plodno delovanje bo prav gotovo tudi veliko pripomoglo pri preosnovanju višje šole v VISOKO PRAVNO ŠOLO, to pa je velika želja nas vseh, posebno pa še študentov in študentk višje pravne šole v Mariboru. MARJAN KOCBEK

VAŠ in njena vloga pri zaščiti spomenikov NOB na Pohorju

Na letošnji prvi seji predsedstva smo se na lastno pobudo in predlog dr. Luja Polanca pogovarjali o načrtani akciji za ohranitev spomenikov NOB NA Pohorju.

1. Bolnica Jesen
2. Smolarjeva žaga
3. Živi spomeniki — kmetje — borčevske kmetije

Na Pohorju je 9 objektov, ki so spomeniki NOB in potrebni zaščite. Vendar v prvi fazi ni mogoče obnovitev vseh, zato so prišli v poštev le najnujnejši. Nad samo bolnico je prevzela patronat Univerza v Mariboru za ostale tri pa že skrbi VAŠ. Na zadnji akciji pa se je pokazalo marsikaj negativnega, kar povedo številke:

Akcije se je udeležilo: 14 študentov VAŠ 4 študentje VEKŠ 0 študentov
1 študent VTŠ 11 študentov VPŠ PA

Obljubljen je bil projekt ceste s strani VTŠ — gradbinci. Rezultat: večmesečno čakanje, nato pa so se dela lotili ljudje, (imen ne bi našteval) ki za to niso usposobljeni tako, kot gradbinci z VTŠ. Njim je to namreč bodoči poklic.

Iz navedenega vzroka smo se študentje VAŠ zedinili, da za letos poskrbimo za objekte sami, za nadaljnje akcije pa se dogovorimo z ostalimi šolami na univerzi v Mariboru.

V letošnjem letu smo predvideli akcijo za ohranitev objektov čez zimo. Urediti moramo bolnico, da nepoškodovana prezimi, Smolarjev mlin pa zaščititi kolikor je to mogoče. Predvsem je potrebno material ki je že pripravljen za popravilo in eventuelni material, ki bo še prispel zaščititi pred propadom. Za sredstva (orodje, žebli,) smo predlagali da se dogovorimo z društvom univerzitetnih profesorjev in UK ZSMS. Za letos mislimo tudi na borčevske kmetije, zato nameravamo organizirati dvodnevno pomoč na kmetijah: Smolar Mirka, Smogavec Marije, Stegne Janeza in Lepej Franceta — Lisjaka. Zavedamo se specifične tretje akcije, saj je naše delo, delo na kmetijskih posestvih in naša naloga je, da to storimo. Pri ostalih dveh pa je potrebna pomoč vseh. Izhajajoč iz dejstva da lopato in kramp zna držati v rokah vsak študent (to so dokazali nekateri na prejšnjih akcijah) lahko trdim, da to delo ni preveč specifično in ga lahko opravlja vsak študent — tudi bodoči učitelj, pravnik ali Oec, sploh pa tehnik.

Pri nadaljnji akciji je potrebno razmišljati še o opremitvi treh prostorov v bolnici Jesen in pa o popravilih Smolarjevega mlina, ki spada k bolnici, čeprav nad njim nima patronata Univerza. Predvsem iz naslednjih dejstev: mlin je bil javka v sklopu bolnice, dajal je tudi hrano za ranjence (moko, kruh in ostalo). Tako da v hudih časih NOB, ko je bilo težko najti hrano in obrzati konspirativnost nikakor ni bil nepomemben.

In da ob zaščiti objektov NOB ne pozabimo tudi na lepoto okolja, ter s tem na varstvo okolja, naj omenim še ČRNO jezero. Biser Pohorja se je sčasoma že precej zarasel tako da bi bilo potrebno okoliško nekoliko urediti. Predvideli smo enodnevno akcijo za ureditev okolice, ki pa bi jo izvedli skupaj z OK ZSMS, UK ZSMS in delavci. Tako bi se ob tednu čistoče lahko v enoviti akciji združili in doprinesli nekaj k zaščiti okolja. Janez Bratkovič

Sodelovanje z UK ZSMS na univerzi v Ljubljani

Prejšnji teden sta bila na obisku v Mariboru predsednik in sekretarka univerzitetne konference ZSMS iz Ljubljane.

Na delovnem sestanku s predstavniki mariborskih študentov sta se pogovarjala o sodelovanju in skupnem nastopanju obeh univerzitetnih konferenc. Kritično so ocenili dosedanje sodelovanje, ki je potekalo v zaprtih, ozkih krogih, medtem ko do sodelovanja med samimi študenti ni prišlo. Zato so sklenili, da bodo sodelovanje razširili na osnovne organizacije ZSMS po šolah in na družbene organizacije in društva v okviru obeh konferenc.

Poleg športnega in kulturnega sodelovanja, izmenjavanja marksističnih tribun bodo posebno pozornost posvetili razreševanju tekoče študijske problematike. V ta namen bodo že v tem mesecu organizirali problemsko konferenco o štipendiranju in posvet o finansiranju občudijskih dejavnosti, na katerih bodo sodelovali študentje obeh univerz. Dogovorili se bodo za skupno nastopanje, kar bo prav gotovo veliko prispevalo k hitrejšemu razreševanju perečih problemov študentske populacije.

MARJAN KOCBEK

VIŠJA PRAVNA ŠOLA

Že tretjič zapored pišemo o višji pravni šoli in namen tega članka je, da skušamo razjasniti situacijo okoli prehoda VPS na II. stopnjo študija prava. Povod za to intenzivno pisanje v Katedri o VPS so bile nejasnosti glede omenjenega prehoda, kakor tudi začetek študija na II. stopnji za izredne študente v Mariboru o okviru Pravne fakultete iz Ljubljane.

Z namenom, da bi te nejasnosti razčistili — to vprašanje osvetlili našim bralcem — širši javnosti je v Katedri (letnik XVII, številka 3) izšlo odprto pismo višji pravni šoli, ker smo bili mnenja, da bo to spodbudilo odgovorne tovariše na VPS, da bodo nanj odgovorili. Na žalost odprto pismo ni doseglo zaželenega učinka, saj smo dobili le odgovor Društva diplomantov VPS (objavljen v Katedri, letnik XVII, številka 4) in Osnovne organizacije ZSMS na VPS.

Po razgovoru, ki smo ga imeli z odgovornimi tovariši smo sprejeli sklep, da s skupnimi močmi pojasnimo to situacijo in v Katedri objektivno prikažemo razmere, ki vladajo na VPS v zvezi s prehodom na II. stopnjo. Ob analizi odprtega pisma smo ugotovili, da nekatere trditve izhajajo iz nedovoljnega poznavanja razmer na VPS, ki pa jih bomo razjasnili v odprtem razgovoru o problematiki reorganizacije študija na VPS z odgovornimi tovariši.

Kot osnova za ta članek služijo materiali, ki smo jih dobili od VPS. To so: Predlog programa Višje pravne šole v obdobju 1976—1980 in akcijskega programa do konca mandata sveta šole; Poročilo o problematiki preosnovanja VPS v visokošolsko organizacijo združenega dela; Predlog za uvedbo študija prava na II. stopnji in za preosnovanje Višje pravne šole v Visoko pravno šolo Maribor, (izhodišča za program dela Višje pravne šole v Mariboru v prihodnjem dvehletnem obdobju).

Iz navedenih materialov je razvidno, da segajo zamisli o Visoki pravni šoli že v leto 1970. V času od 1970—1974 so bila v ta namen izvršena pripravljala dela, ki so se zaključila v obliki delovnega osnutka predloga za preraščanje VPS v visoko šolo, sprejetega pri samoupravnih organih šole septembra 1975. Osnutek vsebuje gradivo za prehod na II. stopnjo, v začetku samo kot študija ob delu (1976/77), leto pozneje pa že kot redni študij. Svet šole je ob preučitvi tega materiala (1976) sprejel sklep o izvedbi kompleksnega razvoja šole na II. stopnjo in sicer v letu 1977/78.

Potrebe po Visoki pravni šoli so razvidne iz analiz o potrebi diplomiranih pravnikov, zlasti še usposobljenih za gospodarsko-samoupravno sfero. Tako znašajo okvirne vsakoletne potrebe po teh kadrih 230 do 250 diplomantov, medtem ko jih sedaj diplomira na Pravni fakulteti približno 150, ker kaže na deficit približno 100 diplomantov letno. Svet VPS je sprejel na seji 29. IV. 1976 elaborat iz katerega je razvidno da VPS izpolnjuje pogoje za uvedbo študija prava na II. stopnji, ki jih določa člen 22. zakona o visokem šolstvu. Idejna izhodišča programa za študij prava na II. stopnji v Mariboru bodo v poglobljeni marksistični usmeritvi, posebej pa v njegovi usmerjenosti v prakso samoupravljanja v združenem delu ter v pravno gospodarsko problematiko.

O problematiki razvoja so razpravljali nekateri organi družbeno političnih organizacij in raznih institucij v regiji in republiki. O tem je razpravljala tudi sekretariat sveta za vzgojo in izobraževanje pri predsedstvu RK SZDL in med drugim sprejel stališče, naj se razvojna problematika VPS rešuje v spletu celotne reforme visokošolskega izobraževanja. Vendar pa RK SZDL in Gospodarska zbornica nista inicirali javne razprave o razvoju VPS.

Vsled takšnih družbenih okoliščin je iniciativni odbor Društva diplomantov pod predsedstvom mg. Ludvika Toplaka (profesor VPS) naslovil vlogo (18. VIII.) na IO sveta VPS, v kateri je predlagal naj VPS že v tem študijskem letu zagotovi pri Pravni fakulteti v Ljubljani, da bo skupaj z VPS uvedla študij prava na II. stopnji za študente ob delu.

IO sveta VPS je menil, da bi sprejetje takšne odločitve pomenilo nedopustno korekcijo politike VPS. Zato so predlagali naj IO Društvo diplomantov zaprosi Pravno fakulteto v Ljubljani, da bi nudila organizirano pomoč diplomantov VPS na njihovem študiju na II. stopnji, VPS pa bo v okviru danih možnosti pri tem pomagala. Takšno obliko pomoči je pravna fakulteta že nudila študentom ob delu v prejšnjih letih. IO društva diplomantov se s tem ni zadovoljil, ampak je intenziviral akcijo z namenom, da bi VPS prevzela organizacijo — finančno poslovanje centra za študij 3. letnika prava. Zato sta bila na pobudo predsednikov sveta VPS konec septembra — v začetku oktobra sklicana dva pogovora. Na teh dveh razgovorih je bilo v glavnem sprejeto stališče IO VPS. Dogovorjeno je bilo, da bi IO Društva diplomantov zaprosil Pravno fakulteto v Ljubljani za organizirano pomoč pri študiju. Vodstvo VPS bo o tem informiralo Pravno fakulteto in se zavezalo, da bo pravna fakulteta zagotovila takšno pomoč.

Na sestanku 16 XI. 1976 so ob prisotnosti Uliha Atene, predsednice komiteja IS SRS za vzgojo in izobraževanje, razpravljali o preraščanju VPS v popolno visoko šolo. Ta akcija bi se naj odvijala v teh smereh.

— v razvojnem elaboratu VPS se naj bolj razčlenijo reformni elementi študija prava, kakor so fleksibilnost sistema študija in ustavna preobrazba pravnega sistema.

— naj se inicira postopek sprejetja ustreznega pravnega akta o popolni visoki pravni šoli.

— inicirati akcije za formiranje skupnosti šol (PF in VVŠ v Ljubljani ter VPS Maribor) ter predlagati pospešitev posebne izobraževalne skupnosti, katere članica bo tudi VPS.

— utemeljiti potrebe, da bo v predlogu samoupravnega sporazuma o razvoju usmerjenega izobraževanja v SRS v obdobju 1976—1980 upošteva tudi prehod VPS v popolno visoko šolo.

To so osnovna izhodišča za politiko VPS pri prehodu na II. stopnjo študija prava v nadalje. V sestavku sem kronološko opisal prizadevanja VPS pri prehodu na II. stopnjo. Nisem se dotikal prostorskih, kadrovskih, finančnih in ostalih problemov, ki jih takšen prehod prinaša in ki jih na VPS ravno tako rešujejo in so rešitve le teh zajete v navedenih dokumentih, ki sem jih imel na razpolago. Zavedati se moramo, da takšno delo, kot je prehod v visokošolsko delovno organizacijo, zahteva izredno dosti požrtvovalnega dela prav vseh članov VPS (tako profesorjev kakor študentov in zunanjih sodelavcev) in da se pri tem porajajo tudi odmiki od začrtane politike, kakor tudi nepripravljenost širše družbene skupnosti pri reševanju tega problema. O teh problemih, ki so nas vzpodbudili k pisanju o VPS, pa bomo lahko napisali kaj več po sestanku s političnim aktivom VPS.

Boris Haki

V kolikor bo potrebno o pravni šoli še pisati, bomo to storili v naslednji številki
Uredništvo

UREDNIŠTVO KATEDRE, ŠTUDENTSKI LIST, TYRŠEVA 14, MARIBOR

V zvezi z našim dopisom z dne 10. 11. 1976 ter objavljenim tekstom v Katedri št. 4 (15. 11. 1976) vas vljudno prosimo, da obvestite vaše cenjene bralce, da ste objavili v citirani številki ne „Poročilo“, ampak „Izveček iz poročila IO DD VPS v Mariboru o delu od konstituiranja 25. 6. 1976 do registracije 26. 10. 1976“

Poročilo je sprejel IO DD na seji 7. redni seji, dne 6. 11. 1976, kjer je sprejel tudi sklep št. 10, ki glasi: „Izvod zapisnika se dostavi uredništvu Katedre in predsedniku sveta VPS tov. Gavezu skupaj s poročilom pripravljalnega odbora za organizacijo III. letnika in delovno varianto samoupravnega sporazuma.“

Tajnik:

Maribor, dne 18. 11. 1976

(Šedivy Vladimir, iur.)

KAKO SMO SAMOUPRAVNI

Pred nekaj meseci, ali točneje, v začetku šolskega leta, je bilo študentom na naši univerzi sporočeno, da bo že v tem (koledarskem) letu steklo financiranje za specializirane dejavnosti po novem.

Ne glede na samoupravno stanje, ki na šolah še zdaleč ni bilo pripravljeno na novo metodo porazdelitve sredstev, se je ta že nakazala šolam in s tem pokazala, da nima posluha za težave pri uvajanju novih samoupravnih metod, pač pa zna zelo lepo idealizirati normativne pravne akte — kar pa je lahko tudi zelo negativno.

V prejšnji številki Katedre smo vas seznanili s tem, kako je stekla akcija. Na kratko: na univerzi je delovna skupina pripravila osnutek samoupravnega sporazuma za združevanje sredstev za opravljanje rednih dejavnosti univerze — na splošno: rektorata in skupnih nalog visokošolskih organizacij združenega dela, združenih v univerzo. Na podlagi tega sporazuma, ki je bil osvojen tako, bi se moral izdelati samoupravni sporazum za združevanje sredstev za opravljanje nalog v okviru specializiranih študentskih organizacij na univerzi. Tukaj pa se je zataknilo!

Osnutek sporazuma s kriteriji združevanja in porazdeljevanja sredstev (družbenih!), ki bi moral biti sprejet z akcijo s študentske strani, je ostal v študentskih torbah. Vzroki, o katerih smo mislili, da dominirajo, bi naj bili nesamoupravna izobrazba študentov oziroma nepoznavanje metod dela delegatov kakor tudi slaba politična osveščenost študentov in nepoznavanje njihovih pravic.

Vendar so to lažni vzroki, ki se razlikujejo ob prepričanju, kdo bo osnutek samoupravnega sporazuma sprejel in izvedel akcijo pri njegovem podpisu: ali študent prorektor s svojimi delegati ali predsedstvo UK ZSMS. Mislim, da se še sedaj ne ve, kdo med študenti naj samoupravlja — čeprav nam nazivi to točno povedo.

Toda pri vsem tem to ni važno. Na univerzi obstajajo trije subjekti vzgojnoizobraževalnega procesa, ki na samoupravni podlagi združujejo svoje delo. To je dejstvo št. 1.

Drugo govori o tem, da je organizirana družbenopolitična dejavnost s svojimi (študentskimi) specializiranimi dejavnostmi sestavni del vzgojnoizobraževalnega procesa, in dejstvo št. 3, ki pravi: kadar se je bilo treba odločati v novi organiziranosti določene šole, procesa dela . . . povsod so zainteresirani subjekti takoj pritegnili študente in jim povedali, da so to njihove samoupravne pravice (ne tajim, to so njihove pravice) — sedaj pa, kadar je treba združevati sredstva, razdeljevati — za del vzgojnoizobraževalnega procesa (saj tako piše v zakonu o visokem šolstvu, kajne!), nihče ne ve, kakšne so pravice samoupravljalcev v visokem šolstvu in kdo so ti samoupravljalci.

Mislim, da smo to vsi skupaj!

Marjan Vešnar

Sindikat na univerzi

Velikokrat govorimo o pravicah in nalogah družbenopolitičnih organizacij na univerzi in pri naštevanju le-teh pričnemo po navadi tako: Zveza komunistov, Zveza socialistične mladine in... oh, res, še sindikat. Pomembne naloge tečejo mimo nas, v nekaterih se angažiramo bolj, druge izpustimo, vendar na sindikat res pomislimo nazadnje ali še bolje: takrat, ko je že prepozno.

ZAKAJ TAKO

Delavci (učitelji in ostali delavci) na univerzi so organizirani v sindikalni organizaciji, ki je na nivoju občinske — to je občinski odbor sindikata delavcev visokošolskih in raziskovalnih organizacij.

Vsako leto organizira sindikalna organizacija sindikalno, izobraževalno, seminarje, ki so v občinskem okviru za predsednike osnovnih organizacij sindikata bolj akcijsko dogovarjanje ali preverjanje operativnega plana, na republiškem nivoju pa izgrajevanje politike dela sindikata v različnih družbenih okoljih — na osnovi pogojev dela in nalog, ki iz tega izhajajo.

Na univerzi se sindikat uveljavlja zelo različno. Na VAŠ dela enako kot pred kongresom v Celju, medtem ko se je za razliko od drugih šol na PA nivo njihovega dela zelo dvignil in spolitiziral v pozitivnem smislu. Na tej šoli sindikat tako nikoli ne zgreši svoje vloge pri samoupravljanju, kadrovanju, medsebojnih odnosih...

Sindikati, ki je v družbi lep čas veljal le za organizacijo, ki naj prireja proslave, zabave, nabavlja ozirnico in darila za otroke, ima težave pri priznanju pravega pomena tudi na šolah.

Družbenopolitične težave nastopajo že pri osveščanju vseh delavcev, saj sindikat vodstvena struktura ponavadi sprejema enako kot pred leti in nanj največkrat pozablja. Poslovodni organi na primer pripravijo določen predlog, ga dajo na zbor delavcev in konec!

Poleg tega pa se vidi vrednotenje sindikata tudi v kadrovske politiki za vodilna mesta v sindikatu. V ZK so zahtevali, da morajo biti sekretarji osnovnih organizacij učitelji (kar seveda ni pravil) zaradi moči oz. jakosti njihovega glasu, medtem, ko se po pravilu vloga predsednika osnovnih organizacij zveze sindikatov na šoli zaupa asistentu — kar pomeni, milo rečeno: nerensno vodstvo (tako je na VPS, VTS, na VEKS je izjema). Zakaj nerensno: sindikat si v tej družbeni preobrazbi, katere dejavniki smo vsi mi, mora priboriti mesto, ki mu po družbenopolitičnih normativih pripada in to mora biti seveda interes vseh nas!

Vidimo pa, da mora v dobi vladanja hierarhičnih odnosov v naših visokošolskih delovnih organizacijah mlajši kader (moje osebno mnenje) politično delovanje podrediti strokovni prosperiteti (argumentiram s poraznim številom družbenopolitično aktivnih asistentov). Temu bi lahko prišli (poleg hierarhičnih odnosov) še inferiorni profil šole (ločeno tudi „boljše“ in „slabše“ šole — glej študijo o sicoalni strukturi študentov CRV — Ljubljana) in tako imamo tudi inferiornu sindikalno organizacijo: npr. predsednikov OO zveze sindikatov ne vabijo na sestanke drugih družbenopolitičnih organizacij in enako je tudi na univerzi.

KAM TO VODI

Tako se je ignoranca sindikalne organizacije prevesila tudi v ignoranco sindikalnih akcij: ob izvedbi razprave o zakonu o visokem šolstvu je sindikat pripravil vozni red akcij, na vseh šolah so ta program eksploatirali, na koncu pa so se vsi spraševali, kje je bil sindikat; ali: usmerjeno izobraževanje je sindikat predebatal takoj, ko je izšel osnutek in to skupaj s sindikatom osnovnošolskih in srednješolskih učiteljev — v okviru seminarja. Poleg tega bi sindikat moral opravljati in ponekod to že opravlja — še naslednje naloge: voditi koordinacijski postopek za volitve delegacij (od instruktajz, seminarjev...), oceniti samoupravno situacijo v svojem okolju, povezati in skupno delovati z ZK in ZSMS.

Sindikati na naši univerzi je bil praktično formiran pred dvema letoma (tesneje in resneje organiziran) in glede na dosedanjo vrednotenje njegovega dela lahko rečemo, da je interes vseh nas, da sindikat imamo in da ga — postavimo na noge. To je skrb vseh nas, saj bi s tem prenehali odkrivati našo sektaško politiko, s tem da ga odrivamo na rob.

Najlažje je vsekakor reči, da so sindikalni aktivisti preslabi in da jim vse uhaja iz rok, kajti oni niso padli iz neba, ampak so se zgradili ob prisotnosti vseh subjektivnih sil. Posledica takšnega govorjenja je anemična organizacija, nad katero vsi zamahujejo z rokami, ali pa se — v nasprotnem primeru, bori in skuša biti konkurenčna ostalim strukturam in se potem osrečuje s problemom prestiža med njimi.

Razmišljanje lahko sklenemo tako: sindikat na univerzi ne sme biti obrobna družbenopolitična organizacija, ampak mora biti ena izmed glavnih spodbujevalk in nosilcev samoupravnega razvoja odnosov in vrednotenja dela — kar pa pomeni, da mora z roko v roki voditi vse akcije z ZK in ZSMS.

H gospodu, najvišjemu

Hierarhija ima svoj družbeni smisel. Njeno mesto je v odtujeni družbi, kjer razred številne manjšine drži v šahu večino in živi na njen račun. Majhno število izkoriščevalcev mora razdeliti medse neki naziv, mesto oziroma stopničko v družbi — in, glede na željo, da se obdrži sistem, so takšne lestvice zelo koristne. Vedno imaš nadzor navzdol in linija se ne izgubi.

Pred mnogimi stoletji je hierarhija imela isti smisel. Takrat niso odtujevali človeka od njegovega dela tako konkretno kot sedaj, ampak prek posrednika, boga. Religija je razpredla svoje niti in poneumljala ljudi, hkrati pa zgradila svoje lestvice, ki so držale od navadnega smrtnika prek božjega glasnika (navadnega župnika), vse do neposrednega božjega sodelavca, vse do najsvetlejšega, Njega, Gospoda.

IŠČIMO BOGA

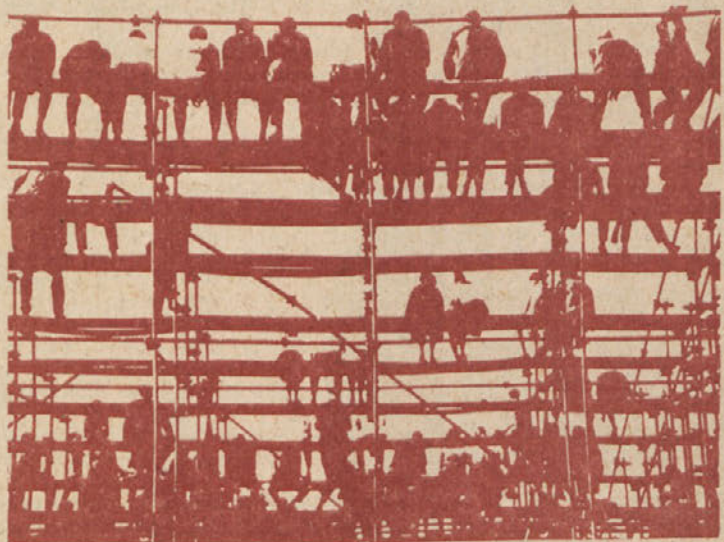
Tudi v visokem šolstvu obnovljamo odnose, ki jim ni mesta v samoupravnem socializmu. Bolj spoštujemo besedo „naziv“, kot pa besedo razum in samoupravno obnašanje. Enako pa je žal tudi pri strokovnosti in vrednotenju le-te. Asistenti, navadni predavatelji in magistri lahko svoje znanje podajajo le študentom dodiplomcem, medtem ko pametnejši ali doktorji znanosti izbirajo okolje pa tudi ljudi, s katerimi bodo delali. To je zunanji odnos, strokovno lice hierarhije, ki ga naše visoko šolstvo tako pogumno kaže svetu. Zunanji videz ni toliko pomemben, ali pa vsaj ne bi bil, če ga ne bi pogojeval tog sistem hierarhičnih odnosov na samih šolah.

Poznamo naslednje stopnje napredovanja: strokovni sodelavec, stažist, asistenti vseh vrst, predavatelj, profesor višje šole, docent, izredni profesor in redni profesor, ob tem pa še, za zaključek, siva eminenca ali častni profesor. Vse te nazive določa tudi naš superrevolucionarni zakon o visokem šolstvu, ki pa pri teh določitih kar krepko odstopa od sklepov seje CK ZKS in samoupravnih teženj v naši družbi. Ve se namreč, da je za napredovanje potreben formalni naziv, ne pa strokovnost. To pravim zaradi tega, ker le malo disertacij ugleda luč objave ali praktične uporabe v uspešnih strokovnih zapisih in seveda na svojo pest solijo pamet študentom. Vsak s svojo teorijo in vsak s svojo metodo. In kaj nam vse to prinese? Le to, da se študent ekonomije iz Maribora ne more pogovarjati s študentom ekonomije iz Ljubljane — pa vendar oba govorita isti jezik.

In kaj nam takšna hierarhija razen ozke zaprtosti ali ločenosti enega strokovnjaka od drugih še prinese? Poudarek smo dali formalnosti, ne znanju, ne sposobnostim, ne marljivosti. V Sloveniji bi lahko na prste ene roke prešteli redne profesorje, ki niso prebrdili te Golgote — pa še to verjetno v vseh zadnjih petdesetih letih.

Naziv pa ne prinaša le prestiža, pravice več govoriti in bolj pametno govoriti, ampak je tudi materialno bolje stimuliran, daje lastniku večje možnosti pri izbiri področja dela pa še kaj.

Hierarhija v visokem šolstvu nam torej dokazuje, da to niso le stopnje podrejanja in nadrejanja, kjer bi naj bili ljudje dovolj razsodni, ampak nerazumno oklepanje arhaizma in ustvarjanje umetnih privilegijev.

Ne na psu

Bržčas bo kdaj pa kdaj potrebno spregovoriti tudi o študentski kulturi, kar smo pred leti tako na veliko počeli. Ugotavljali smo, da študentska kultura je, in da je ni, ugotavljali smo, kaj vse bi bilo dobro početi in česa ne, prepuščali smo vse spontanosti in slutnjam po kulturnem izživljanju na vseh področjih in seveda zagnanosti. In kaj je iz vsega nastalo? Saj pravim, potrebno bo spregovoriti o študentski kulturi, potrebno bo sprejeti določene ukrepe, programe in izhodišča. To pa samo z eno spremembo, v te programe, je treba vnesti besedico, ki se je bomo morali držati — DELATI. Seveda, boste rekli, tudi to smo sklenili, kaj pa ste naredili? Ja, nekateri smo, drugi niso. Sem lahko štejem KUD študent z njegovimi sekcijami. Če se ne motim, je za oficirje mariborske garnizije in za študente VEKS bila organizirana predstava v domu JLA, vendar se je je udeležilo skromno število (več študentov) obeh. Dekleta sekcije za moderne plesne so se mučila s plesom in recitiranjem, fantje vojaki so pripravili pravo satiro! Poudarek! Igral je celo ansambel. Pa kaj to pomaga, ni odziva? Slaba propaganda? Veliko vprašani, nejasni odgovori. Tu sem spada še predsedstvo UK s svojimi aprilskimi igrami, pa še in še bi lahko naštevali, pa vseeno je potrebno rešiti vprašanje študentske kulture. Če si ne morete predstavljati zakaj, pogledajte okoli sebe. Seveda pa se prej temeljito izprašajte, pogovarjajte se s svojo notranjostjo in ugotovite, če ni že pri vas samih kaj „šalilo“. Potem se o tej stvari pogovarjajte z drugimi, s tistimi, s katerimi se vsak dan srečujete po kavarnah in drugih najobiskanejših lokalih, in ugotovili boste, da vsi prekleto malo mislite na to. Porovno bom omenil, kot že nekoč v tem časopisu tiste lepe besede, ki pomenijo temelj zastavljenega razvoja: človek, delo, kultura! In te besede si ni mogoče razlagati samo s pavšalno oceno o tem, kaj smo storili, ampak zahtevajo konkreten dogovor, kaj bomo storili. Kjer smo bili šibki in preozki, ne bodimo več!!! Koder se samo sladko nasmihamo, raje pomislimo in se ugriznimo v jezik. Prekleto, saj vendar nemoremo govoriti, da študentske kulture ni???

Študentski čudež

No, pa smo študenti tudi letos dobili svoje novoletno darilo! Ne da bi nas kdor koli vprašal, če ga hočemo. Prav gotovo ste že po prvih dveh stavih ugotovili, da gre za nove ukrepe na področju študentske politike. Žal nam je, da uporabljamo to besedo, saj je za to, kar se dogaja na študentskem področju, ustrežnejši vsak drug, tudi najbolj domač izraz, samo politika ne. Prav neverjetno se zdi, da je lahko tako pomembno področje kadrovske politike in razvoja slovenske družbe podvrženo takšnemu dilematizmu in lahkomišelnosti.

Toda preden se nam od gneva zastrejo oči, si oglejmo nove, edino zveličavne in odrešilne sklepe, ki jih predlaga veliki umetnik slovenske študentske politike v podobi skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma o štendiranju. Žal nam prostor ne dopušča, da bi v celoti objavili sklepe, ki jih je skupna komisija sprejela dne 25. 11. 1976, zato posredujemo povzetke le-teh.

Sklep 1: Pri dodeljevanju štendij se upošteva novi cenus 2000.- din za prednostne stroke, s tem da lahko občinske skupne komisije posamezne poklice izločajo iz prednostne liste, ne smejo pa dodajati novih.

Sklep 2: Cenuz za študente in učence, ki se šolajo na področju suficitarnih (neprednostnih) poklicev, se zmanjša na 1.000.- din.

Skupna komisija pojasnjuje sklep 1 in 2 takole: Za dvojni (nižji) cenuz se je odločila zaradi „iztirjanja kadrovske situacije“ in ker se je „mladina začela odločati za šolanje preveč mimo družbenih potreb“. K pojasnilu je priložena tudi lista neprednostnih poklicev, za katero pa sama komisija ugotavlja, da „ni najbolj primerna“. (Mimogrede: za nekatere poklice, ki so na komisijski listi neprednostnih poklicev, pravi mariborski Zavod za zaposlovanje, da jih v občini Maribor krepko primanjkuje, seveda pa jih po sklepu 1. Zavod ne sme spremeniti v prednostne.) Pojasnilo tudi pravi, da neprednostni poklici „avtomatsko preidejo v prednostne, v kolikor ima prosilec kadrovske štendije“. To pa seveda z drugimi besedami povedano pomeni, da se srečnežem s kadrovske štendije upošteva cenuz 2.000.- din, tistemu brez kadrovske štendije pa le 1.000.- din.

Sklep 3: V posameznih primerih lahko grede občinske komisije preko cenuzov, vendar le na priporočilo občinskega socialnega skrbstva in krajevnih skupnosti.

Sklep 4: Treba je preveriti dosedanje upravičence in nove kandidate, poiskati možnosti kadrovskih štendij in dosledno upoštevati faktor kmetijske dejavnosti in sicer v 14-kratnem znesku od katastrskega dohodka.

Sklep 5: Pri podeljevanju štendij se kot prednostni kriterij upošteva tudi boljši učni uspeh, s tem da se izključi kandidate za zadostnim učnim uspehom, ki ni objektivno omejen.

Gornja omejitev velja le za 4-letne srednje šole, saj skupna komisija sodi, da „zadostnega uspeha v poklicnih srednjih šolah ni potrebno sankcionirati“. Nadalje pravi, da so „ti učenci pretežno praktično nadarjeni in zato že po naravi nagnjeni k slabšim učnim uspehom“. Komentar ob takšnih trditvah ni več potreben, ne moremo pa si kaj, da ne bi posumili v zdrav razum članov skupne komisije, ko si preberemo naslednje pojasnilo, ki pravi dobesedno takole: „Skupna komisija podpisnic samoupravnega sporazuma hkrati sodi, da režima izpitov na višjih in visokih šolah ni možno primerjati s sistemom šolanja na srednjih šolah. Uspeh je tu veliko bolj odvisen od sreče, hkrati je tudi vpis na univerzi veliko bolj uravnovešen.“ Edina razlaga, ki se nam ob tem še zdi uravnovešena, je ta, da nihče od članov komisije ni niti od znotraj videl višje ali visoke šole, kaj šele da bi na njej študiral.

Sklep 6: S 1. 1. 1977 se naj izvede valorizacija kadrovskih štendij za 15 %. Valorizacija štendij iz združenih sredstev se zaradi nejasnega finančnega položaja odloži, vendar najdlje do naslednjega šolskega leta.

Ta sklep skupna komisija pojasnjuje s tem, da je „valorizacija kadrovskih štendij vsakoletna naloga republiške skupne komisije podpisnic samoupravnih sporazumov. To je hkrati ukrep za zniževanje porabe združenih sredstev, hkrati bi naj ta ukrep naredil kadrovske štendije mladini bolj privlačne. Komisija ob tem seveda enostavno obide in ignorira družbeni dogovor, ki v 7. členu pravi, da naj bodo „osnova za odmero višine štendije iz združenih sredstev mesečni življenjski stroški učencev in študentov, ki naj jih vsako leto ugotavljajo podpisnice samoupravnega sporazuma o štendiranju v sodelovanju s pristojnimi organi in institucijami.“ Prav tako pravi 8. člen tega dogovora, da „naj bodo štendije iz združenih sredstev usklajene z višino življenjskih stroškov vsako leto na novo“. Pa ne, da je skupna komisija mnenja, da so se življenjski stroški študentov, ki prejema-jo kadrovske štendije, zvišali, tistih s štendijo iz združenih sredstev pa znižali (in to kar za 100 %, če študira neprednostni poklic).

Sklep 7: Sprejeti sklepi veljajo tako za nove kot dosedanje štendiste in sicer od 1. 9. dalje za učence oziroma 1. 10. dalje za študente.

Sklep 8: Preneha veljati 4. sklep 5. seje skupne komisije o neizplačevanju štendij do 500.- din.

Sklep 9: Zagotoviti je potrebno samoupravno organiziranost na ravni občine in vsa pozornost posvetiti samoupravnemu odločanju o podeljevanju in višini štendije.

Sklep 10: Zagotoviti ustrezno delovanje strokovnih služb.

Sklep 11: Posebno pozornost je potrebno posvetiti štendistom, ki so bili kadrovske vezani in se želijo izobraževati

na višji stopnji (kot štendisti združenih sredstev), ne da bi izpolnili svojo pogodbeno obveznost. Šolanje lahko nadaljujejo le v primeru dobrega učnega uspeha pod pogojem, da se po predhodnem soglasju kadrovskega štenditorja vključijo v kadrovskega interesanten poklic, kar dokažejo s svojo nadaljnjo vezavo.

Sklep 12: Potrebno je dosledno spremljati pogodbene obveznosti štendistov in zaostrovati izpolnjevanje le-teh, zagotoviti javnost podatkov o štendistih in dobiti ustrezen pregled nad podeljevanjem štendij v OZD.

Sklep 13: Združena sredstva se bodo glede na zaprti razpisni rok razdeljevala le enkrat letno.

Če smo do sem lahko mirno obdelali sklepe skupne komisije in njihove enostranske in neutemeljene obrazložitve, nas prav gotovo pograbi jeza, ko preberemo 14. sklep. V njem so dana izhodišča za prihodnje akcije in med drugim pravi, da „predlogi od 1. do 4. izhajajo iz določil 4. člena samoupravnega sporazuma o štendiranju, ki glasi: „Pri štendiranju bomo dosledno upoštevali prednost učencev in študentov, ki so v slabšem materialnem položaju, in boljši učni uspeh, ter otrok iz delavskih in kmečkih družin.“

Kje za vraga je v teh sklepih upoštevan slabši materialni položaj učencev in študentov? Da pa bi bila hinavščina ja povsem očitna, pa sama skupna komisija pravi, da so te prednostne kriterije „predvsem dolžni upoštevati vsi štenditorji, ki na razpis sprejmejo več prijav, kot je bilo razpisano štendij.“ Očitno nekemu še dandanes ni jasno, da mora v socialistični družbi veljati načelo enakih pravic in enakih dolžnosti za vse!

S kakšno odgovornostjo in kako skupna komisija podpisnic samoupravnega sporazuma o štendiranju opravlja svoje delo, lahko najbolje vidimo iz spremnega dopisa, ki poziva na takojšnjo realizacijo sklepov in opozarja na 6. sklep o valorizaciji kadrovskih štendij, ter pravi dobesedno takole: „Prosimo, da nam v najkrajšem možnem času sporočite tudi stališče ali sklep občinske skupne komisije o navedenem sklepu.“ Torej nekako takole: izmislimo si nekaj, zaprimo oči, pritisnimo na plin in če se ne bomo zalekli, bomo nekam prav gotovo prišli.

Kaj takšnega si morda lahko dovolimo v prašičereji, prav gotovo pa ne pri tisočerihi mladih ljudeh, ki po več mesecev ostajajo brez svojega osnovnega eksistenčnega vira.

Mik Rebernik

Pripis: Vsem tistim, ki menijo, da je ogorčenje nad opisanimi sklepi neumestno in neustrezno, svetujemo, da si preberejo izvode Katedre, v katerih smo pisali o študentski politiki, in to: leta 1974 — št. 8, 10, 12, 2, 3—4; leta 1975 — št. 5, 7, 8, 9—10, 5—6; leta 1976 — št. 7, 8—9, 2—3. Prepričani smo, da boste z nami delili jezo.

OBVESTILO

Vse študente, dijake, mlade delavce in vse, ki jih tako ali drugače žuli čevlji študentske politike, vabimo, da se v čim večjem številu udeležite JAVNE TRIBUNE o tej problematiki. Točen čas, kraj in prostor je označen na plakatih po šolah in v študentskem domu!

Pomen in vloga marksistične knjižnice

Naloga naše družbe je vzgajati, usposobiti vsakogar, da aktivno sodeluje pri načrtovanju skupnih družbenih ciljev. Da se opredeljuje za stvari, za katere sodi, da mu prinašajo materialno, predvsem pa duhovno zadovoljstvo. Da pogloblja svoje znanje, si širi obzorje — skratka spoznava zgodovino — proučuje dogodke iz davne in bližnje preteklosti ter na tem gradi svojo prihodnost — svojo miselnost in ideologijo, ki daje človeku moč in realnejši pogled na življenje, težave povezane z njim ter njegove svetle trenutke. Pomemben dejavnik pri tem je izobraževanje. Izobraževati se ne pomeni odsedeti le določen čas v šoli ali na predavanjih — temveč predvsem tudi brati.

Razlikujemo več vrst literature — vsaka od njih nam prinese določeno duševno zadostitev. Oblikovanje prepričanja oziroma ideologije pa sloni predvsem na osnovni preučevanju znanosti — tistega pozitivnega, kar se je ohranilo iz preteklosti, tistega, na čemer bomo gradili boljšo prihodnost.

Znanstvenoraziskovalno delo je eden izmed medijev, ki nam vprašanja s tega področja vse bolj približajo — snov za spoznavanje nastanka in oblikovanja nazorov v svetu in pri nas pa nam nudi tako imenovana marksistična literatura. Literatura, ki ne obsega zgolj razlag in študij Marxa in Engelsa, temveč nam prinaša tudi poglede njenih predhodnikov, somišljenikov in naslednikov — skratka znanstvenikov, ki so proučevali in še proučujejo pojave v družbi.

Student mora sprejemati marksistično miselnost na vsakem koraku — le tako mu bo omogočena realna sodba o določenem problemu. Pričakujemo lahko, da bo po študiju na delovnem mestu znal uporabiti ukrepe za odstranitev perečih problemov, da bo s svojim ravnanjem koristil družbi nasploh.

Je marksistične literature dovolj? Kje si jo je moč izposoditi? Kakšna je založenost in kako je z organiziranostjo tovrstne literature? Izposojevalni roki? — vprašanja, ki se porajajo med študenti, predvsem tistimi, manj seznanjenimi — in zanje (takšnih je verjetno precej) smo se pogovarjali s tovarišico Bredo Filo, vodjo marksistične knjižnice na mariborski univerzi.

NASTANEK IN RAZVOJ

„Ideja za ustanovitev oziroma nastanek marksistične knjižnice v malem je vzklila že pred devetimi leti.“ Takrat sva s profesorico Majdo Ujčičevo iz takratne knjižnice doma družbenih organizacij zbrali marksistično literaturo v strokovno knjižnico,“ pripoveduje sogovornica. Z nastankom marksističnega centra v Mariboru leta 1972 pa se je knjižnica sčasoma razširila ter nato prešla v sklop mariborske univerze.

V letošnjem letu je marksistični center na svojih sejah prišel do spoznanja, da je potrebno zbrati celotno literaturo s področja marksizma v osrednji mariborski študijski knjižnici, v prostorih univerze pa naj bi bila le priložna knjižnica. Vzrok takšni odločitvi je potrebno iskati predvsem v ugodnejšem odpiralnem času. Delovnik študijske knjižnice traja namreč od sedme ure zjutraj do pol osme zvečer — s tem pa je dana možnost, da se z literaturo seznanjajo kar največ dijakov in študentov, pa tudi drugih za tovrstno literaturo zainteresiranih bralcev.

UREJENOST KNJIŽNICE

Knjižnica je urejena po sistemu, ki ga uporabljajo tudi druge knjižnice v svetu — po tako imenovani decimalni klasifikaciji. To je ureditev knjig, ki je zaradi svoje razširjenosti dokaj uporaben, čeprav nastopajo določene težave pri razvrstitvi našega družboslovnega področja. S sedanjo namestitvijo knjižnice se je izboljšalo poslovanje, večji in preglednejši pa je tudi izbor literature. Prostor, namenjen marksistični knjižnici, je sicer na najbolj dostopnem in najvidnejšem mestu — vendar ne omogoči širjenja, kar pa bi bilo nujno potrebno vsaj v prihodnosti.

VSEBINSKA ZASNOVA

Knjižnica obsega literaturo s področja filozofije, marksizma, znanstvenega socializma, družbenoekonomskega sistema Jugoslavije ter njenega samoupravnega in političnega sistema, samoupravljanja in združenega dela, državnega in ustavnega prava, delavskega gibanja, publikacije ZKJ. V izbor je prišla predvsem novejša literatura. Od starejših izdaj so obdržali le tiste, ki pomenijo prelomnice (publikacija govora predsednika Tita iz leta 1950). Seveda pa je v knjižnici moč dobiti tudi dela klasikov znanstvenega socializma, komunizma, sociologije in filozofije: K. Marxa, F. Engelsa, V. I. Lenina; pa tudi jugoslovanskih avtorjev: J. B. Tita, E. Kardelja, M. Pijade, B. Kidriča, V. Vlahoviča, S. Markoviča.

Študije o marksizmu in dialektičnem materializmu so podane posebej prav tako pa tudi posamezna področja marksizma: marksizem etike, izobraževanja, kritike.

Knjižnica že leta nazaj posveča posebno pozornost tudi tujim marksistom iz Nemčije, Anglije, Francije... Kot nekakšno posebnost

knjižnice predstavlja nemška zbirka „Zur Kritik der buergerlichen Ideologie“, v kateri sodobni nemški marksisti odgovarjajo na vprašanja družbe, marksistične filozofije in ekonomije.

Izredno pomemben je tudi revialni tisk. V knjižnici so na voljo kazala najvažnejših družbenih revij, ki izhajajo v Jugoslaviji, kot so Marksizem v svetu, Pregled, Teorija in druge. Vse revije so dostopne bralcem v časopisni čitalnici. Pomembno pa je tudi dejstvo, da dobi bralec oziroma obiskovalec o knjigi, ki si jo želi izposoditi, določeno informacijo, predvsem pa delo, ustrežajoče posamezni težavnosti stopnji.

ZANIMANJE, ROK IZPOSODANJA

Povpraševanje po marksistični literaturi je izredno veliko. Študentje v zadnjem času največ posegajo po delih klasikov — precejšnje pa je tudi povpraševanje po delih Ziherla, Vranckega in Majerja. Knjige si največkrat izposojajo študentje, ki določeno delo potrebujejo bodisi za opravljanje izpita ali seminarsko nalogo, dijaki, pa tudi ostali — predvsem družbenopolitični delavci.

Rok izposojanja je pravzaprav neomejen, vendar se mora vsak zavedati, da knjižnica oz. posamezna knjiga ni le njegova last — ko je knjiga predelana, jo je potrebno čimprej vrniti — knjižnica namreč nima veliko izvodov posamezne izdaje, kar pa ni niti v njenem interesu — saj bi bil tako odvzet prostor za druge knjige, vendar pa skrbi, da ima na zalogi vsaj dva primerka posamezne izdaje.

NABAVA NOVIH KNJIG, PROBLEMI KNJIŽNICE

V knjižnico priteka vsa slovenska literatura marksističnega področja. Pri tem se trudijo, da nabavijo več vrst predvsem tiste literature, za katero je veliko zanimanje. Za obogatitev knjižnice se pripravljajo tudi posebni zborniki, ki bodo vsebovali prispevke o razvoju delavskega gibanja, marksistične misli in samoupravljanja v SFRJ. Vsi ti zborniki bodo dokumentirani. Zbirka bo imela avtorski katalog in katalog po stroki. Predvideno je sodelovanje s strokovnjaki — s čimer bo prav gotovo pridobila na kakovosti. Zbirka sama pa se bo seveda tudi nenehno dopolnjevala.

V letošnjem letu je imela knjižnica finančne probleme, vendar ji je na pomoč priskočil občinski komite. Z denarjem so tako precej obogatili zbirko.

Marksistična knjižnica se je torej kar razživela, odziv študentov potrjuje nujnost njenega obstoja. Knjižnica sama, predvsem pa marksistični center si prizadevata za nakup marksistične literature na srednjih in visokih šolah, in sicer v obliki učbenikov ter dopolnilne obvezne literature. Od pravočasne nabave knjig in priložnikov zavisi v veliki meri pravočasen študij in ta problem je dandanes precej pereč — z obiskom marksistične knjižnice ter nabave knjig bomo omilili tudi ta problem, čeprav ga povsem ne bomo rešili — ostali del morajo prispevati namreč študentje sami!

Daniela Orešek

Narodna zavest ni podlaga ustrahovalni kampanji

O tem, kako je izpadlo preštevanje, ni potrebno znova pisati, saj je vsem dobro znana zares minimalna udeležba pri popisu, ki je marsikaj pokazala: od tega, da je bil popis v Vorarlbergu, na Tirolskem in v Gornji Avstriji porazen (le nekajdstoten) ter drugje prav tako skromen; le na Koroškem precej višji, pa do bojкота s trganjem in sežiganjem volilnih listov ter z blokado volišča (mimogrede: če si neka frazerska struja lahko privoščiti in izsiliti državne organe, potem ima manjšina in njen element – človek – popolno pravico do zaščite lastnih socialnih in političnih vrlin ter pripadnosti k matičnemu narodu) – torej z dejanji, s katerimi so hoteli pripadniki obeh manjšin pokazati nesmiselno vlogo štetja in agonijo avstrijske manjšinske politike. Vendar pa tudi visok odstotek na Koroškem nakazuje iztočnico za dve ugotovitvi: prva tukaj je nacionalna nestrpnost pripadnikov Kaertner heimatdienst (KHD) nedvomno pokazala svojo tendenco: Korošci! Od vas pričakujemo jasno odločitev! Prekrižajte laž! Laž o slovenski Koroški! itd., ter ugotovitev o tem, da sta zastrašujoča propaganda in „tajnost“ glasovanja zagotovili večjo udeležbo. Ampak sedaj čakamo na izide preštevanja, ki bodo žal objavljeni šele v začetku prihodnjega leta (verjetno na Dunaju nimajo računalniške obdelave podatkov zaradi splošnega varčevanja, ki ga je razglasila vlada, ali pa bi radi prištedili tistih 100 milijonov „premišljeno“ porabljenih šilingov?) – mar mislijo, da bomo tem rezultatom verjeli? Računalnik žal ne laže, človek pa! Ali pa mogoče mislijo, da bomo na gonjo in ustrahovalno propagando proti Slovincem do takrat že pozabili?

Avstrijska vlada je ob uspehu bojкота ostala brez besed, bolje rečeno: razblinile so se namere o popolni asimilaciji Slovencev na avstrijskem Koroškem in Hrvatov na Gradiščanskem. Narodna zavest, solidarnost avstrijskih demokratov ter popolna podpora jugoslovanskih narodov in narodnosti, ki uživajo vse pravice demokracije, so odločilno pripomogli k temu, da je bojkot preštevanja resnično uspel. Vendar naj bo ta uspeh porok za nadaljnje akcije, ki morajo pripeljati rojake na Koroškem in Gradiščanskem do enakopravnega položaja in vseh pravic, citiranih v državni pogodbi – do pripadnosti matičnemu narodu, in hkrati most za temeljito povezavo dveh sosednjih držav.

Ne le to, da morajo sestri predstavniki ZSO in NSKS ter dunajske vlade za skupno mizo in pripraviti vse pogoje, da manjšina zaživi kot ljudstvo in ne kot z orožjem ustrahovan in z grožnjami psovan slovenski živelj, ampak tudi to, da se odkloni vsa šovinistična in nečloveška golazen, ki skuša zvezati roke in zapreti usta avstrijskim demokratom, ter germanizirati ali na nasilen način izkoreniniti slovenstvo na Koroškem. Izpolnitev državne pogodbe je primarna naloga, ki jo je potrebno realizirati, da ostanejo Slovinci na avstrijskem Koroškem naši rojaki in obenem avstrijski državljani – pogoj za to pa je prepoved žolčnih neonacističnih in ostalih klerofašističnih grupacij, ki neprestano pljuvajo v obraz demokratičnim silam in s provokativnimi manifestacijami žalijo naše narode in narodnosti.

V državi, v kateri deli pravico „socialistično“ obarvana vlada, lahko še vedno opazujemo, kako se zlivajo v isto posodo pripadniki strank nevede, kaj jih tam čaka; ali nadrobneje: za vse je možnost, da se priključijo strojnici, ki neprestano drdra proti pripadnikom manjšin. Tovariši! Kaj ima s tem skupnega socializem? Vzporedno s tem je znan podatek, koliko denarja je požrlo preštevanje posebne vrste, in dejstvo, da se je sama vlada zavedala, v kaj so jo pahnille vodilne politične stranke Avstrije. 100 milijonov šilingov ni nepomembna vsota, toda vprašanje je, ali so se teh milijonov sploh zavedali na Dunaju, ali pa so prislili državljane, da takšno razsipanje iz lastnih žepov mirno gledajo. In sedaj, ko štetje ni uspelo, se lovijo v parlamentu zastopane stranke kot mačke za repom ter niti ne vedo kako naprej in kaj si bi bilo dobro spet izmisliti? Predlog: preštejte avstrijsko prebivalstvo še drugače – kdo je demokrat in kdo neonacist? Bojkot slednjih niti ne bo upravičen, saj so že dolgo „uradno prepovedani“, razen če se bodo Kreisky, Wagner in Bacher tudi tokrat ljubeznivo poklonili „miroljubnim zahtevam“ in prinesli s sabo izvode revidirane državne pogodbe, ki so jo sestavili na podlagi avstrijske neodvisnosti o tem, da je slovenska gimnazija največji strup na Koroškem, so se dovolj jasno izrazili pripadniki Heimatdiensta – kmalu potem je vlada popolnoma pozabila na mednarodne sporazume in sprejela pod streho prihuljeno neonacistično drhal, za katero ne obstajajo nobeni akti in moralni predpisi, temveč barbarsko negiranje vseh, razen Nemcev. (Vendar jim niti Nemci niso pogodu, če niso v vrstah, ki spominjajo na zločine hitlerjevskih rabljev). Avstrijski zunanji minister Pahr je garant, da mračne sile Avstrije ne bodo utihnile, da so ideje neonacizma našle pot celo v dunajsko vladno palačo, sicer bi kot pristojen diplomat lahko prevzel vsaj pobudo za rešitev manjšinskega vprašanja.

14. november 1976 je datum, na katerega so se koroški Slovinci in gradiščanski Hrvatje skrbno pripravili. Ostal bo zapisan kot dan, ko so se naši rojaki v sosednji Avstriji trdno odločili, da pripadajo matičnemu narodu in da ne bodo dopustili, da bi se kdorkoli igral z njihovo usodo in jih spreminjal v številke, ki naj bi bile povod za „pravilno delitev pravic obema manjšinama“! Manipulacija s številkami, ki bi predstavljale manjšino, bo vedno bojkotirana. Tega naj se enkrat za vedno zavedo tudi avstrijski

reakcionarji, ostanki pobeglih kvizlinških skupin in vsi, ki nasprotujejo človekovi želji po demokratičnih odnosih v svetu in dobrim soseskim odnosom med Jugoslavijo in Avstrijo, ter „velikonemški pripadniki“, ki niso sposobni zasledovati niti zgodovine: obe Nemčiji stopata danes resnično na pot sodelovanja, dobre volje in svobodoljubnih odnosov, medtem ko se ob naši meji prebujajo zločinski zelenci iz dramatične preteklosti ter si s kljukastimi križi, pobranimi s prsi pobitih esesovcev, kinčajo svojo puhloglavost. Radi bi zaustavili kolo zgodovine in stopili po poti velikega fuhrerja, žal pa so se prebudili štiri desetletja prepozno v svetu, ki ne sprejema nobenega nasilja in blokira vsakršno željo po kalitvi miru. Rehabilitacijska prizadevanja pa ne bodo uspela, kajti udarci po avstrijski demokraciji šibijo samo Avstrijo in tudi tista večina njenih prebivalcev, ki se tega še vedno ne zaveda, bo nekoč spoznala, da ne more slediti politiki lovcev na trofeje, ampak se mora odločiti za prihodnost.

Preštevanje je uspelo vsaj v tem, da je prebudilo obe manjšini, ki sta odločno zavzeli stališče: odločiti se enkrat, vendar za vedno. Prav ta vedno pa bi lahko postal usoden, če za to ne bi poskrbeli sami velikonemci, ki so s propagandnimi akcijami naravnost prislili manjšino, da se brani s kontrapropagando; in slovenski rod je spoznal edini izhod iz postavljene pasti – ostati to, kar so bili starši! Sem avstrijski državljan, vendar le kot Slovence! Kdo me bo štel, saj nisem žival! Naj štejejo raje nacistične krvnike! Šteli bi, pomagali pa ne! Ti vzkliki najbrž dovolj povedo, zato je vsak še tako učinkovit komentar odveč. Dodajmo le to: takšna zavest bo ostala med rojaki, saj vedo, kako je bilo v zadnji vojni; kako se je nacistična služinčad nezadržno razkropila po koroških vaseh, da iztrebi zadnjo slovensko besedo.

V teh vrstah se je treba spomniti še na nekoga: na učitelje in duhovnike, ki neprenehoma budijo narodno zavest med rojaki, v sosednji Avstriji, jih učijo materinega jezika in sploh skrbijo, da bi ohranili manjšino pred etnocidom, ki ga kujejo njihovi sovražniki. Tem ljudem velja posebna zahvala vseh jugoslovanskih študentov, zato jim izrekamo polno priznanje in pripadnost k matičnemu narodu in hkrati pozivamo, naj bo ta hrabra in globoka zavest vedno v njihovih srcih. Enako dolgujemo zahvalo obema organizacijama koroških Slovencev (NSKS in ZSO) ter Hrvatskemu kulturnemu društvu in njihovim aktivistom, pa dijakom slovenske gimnazije, vsem društvom slovenskih študentov v Avstriji, avstrijskemu solidarnostnemu komiteju (Solidaritaets Komitee) in ostalim, ki so pripomogli k temu, da je izpadlo štetje kot absurd v zgodovini sodobne Avstrije.

Ker naše rojake strahujejo pred komunizmom, je potrebno poudariti sledeče: Jugoslavija ne bo nikoli z nasilnimi metodami preperevanja vere iskala pot v komunizem, ker je to alienacija komunizma; saj je to potrdila že v svoji 30-letni zgodovini, ko je verskim skupnostim nudila popolno pomoč, ki jo potrebujejo za svoje poslanstvo med verniki. To vam lahko potrdita tudi Slovensko duhovniško društvo in z ustavo opredeljena pravica do veroizpovedi. Zakon, ki loči cerkev od države, pa odpravlja možnost političnega delovanja cerkve, to pa ne pomeni, da je cerkev potisnjena v ozadje, brez pravic in pristojnosti, seveda pa tudi dolžnosti. Drugače je na Koroškem, kjer župnik Mucher po „božjih naukih“ ščuva prebivalstvo proti Slovincem ter širi neresnične in alarmantne vesti o veliki Jugoslaviji (Komunistische Grossjugoslawien), ki naj bi v primeru, če bi priznali tudi slovensko in hrvaško manjšino, pomenila konec nemške Koroške. Torej več kot direktno izzivanje naše neuvrščene in suverene politike.

Naša prva dolžnost je: nikoli pozabiti rojakov onstran meje – zavedajmo se tega bolj kot doslej. Zato je potrebno čimprej postaviti tv pretvornike na Karavankah in tako omogočiti sprejem materine govornice vsem pripadnikom slovenskega rodu. Še posebej apeliramo na pristojne, da po najhitrejši poti zagotovijo sprejem slovenske TV tudi na Koroškem – vsaj zdaj se potrudite, če ste imeli doslej 20 let prekrižane roke in ste pozabljali na brate, ki živijo pod stalnim policičnim pritiskom koroških skrajnežev, ki izjavljajo kot npr. dr. Feldner v predpopisni gonji proti Slovincem:

„Izid štetja je seveda brez pomena za popolnoma enako ravnanje s Slovinci na Koroškem tudi v prihodnosti!“

Kdo je ta Feldner, ki tako grozi?

Brane Srčnik

Kmet Novak Lovrenc pd. Novak z Obirske je letos pridelal en komad krompirja (glej sliko), ki je tehtal točno 1 kilogram. S to težo je prav gotovo postavil pomemben rekord. Eden izmed občudovalcev te igre narave, je bil posebno duhovit, menil je, da tako nekako je moral izgledati Kreiskyjev obraz, ko je zvedel za rezultate preštevanja posebne vrste.

PREKLETO, PESEK NAM MEČEJO V OČI!

Sedaj, ko je pripravljen predlog novega družbenega dogovora o nalogah pri samoupravnem sporazumevanju in združevanju sredstev za gradnjo domov za učence in študente v obdobju od 1976 do 1980, lahko izpraznimo konec kritike, ki je bil namenjen prejšnjemu dogovoru, in natančno ocenimo na novo predložen in za sprejem pripravljen družbeni dogovor. Kljub rahlim pomislekom, ki jih imamo zaradi slabih izkušenj pri obravnavah podobnih aktov v preteklosti, je potrebno novi dogovor vsekakor pozdraviti zlasti zato, ker je neposredno opredeljen, konkreten, oster, jasnejši in upošteva mnogo stvari, na katere smo včasih pozabljali, in čeprav so se ob njih potem vedno lomila kopja, jih nismo znali (mogli) spremeniti. Vendar zopet moramo biti previdni, kajti videz mnogokrat vara; torej pohvalimo zaenkrat le pobudo in dobro voljo vseh institucij, ki so vendarle prišle do spoznanja, da ni demosa le sila, ki ustvarja in spreminja podobo države, da nismo številke, ki jih je potrebno deponirati v poslednji kot naše družbe, temveč da se bo vlaganje sredstev bogato obrestovalo že v prihodnjih letih.

Glavni učinek novega dogovora so osti, ki so usmerjene neposredno k odgovornim in jih po točno zastavljenih nalogah opozarjajo na dolžnosti, katere jim je zaupala družba in ki morajo biti obravnavane in izpolnjene tako, kot so citirane. Če smo dolej upravičeno kritizirali prizadevanja in sam postopek zbiranja sredstev, bomo mogoče v prihodnje s tem zadovoljni, lahko pa naletimo še na hujše in večje zapletljave, vendar bomo takrat lahko pokazali na krivca — na enega od sodelavcev družbenega dogovora (vse samoupravne interesne skupnosti na ravni republike za področje vzgoje in izobraževanja, stanovanske izgradnje, zdravstva, raziskovanja, telesne kulture, socialnega skrbstva, in otroškega varstva, nadalje na gospodarsko zbornico, izvršni svet SRS, SZDL, zvezo sindikatov in zvezo socialistične mladine Slovenije), ki natančno zadolžuje podpisnike in zagotavlja ustreznost pot do gradnje dijaških in študentskih domov. Torej lahko vsaj upamo, da se stvari, kot so počasnost, neresnost in neorganiziranost pri samoupravnem sporazumevanju za gradnjo domov iz preteklih let, ne bodo ponavljale. Ne moremo pa brez javne opombe, temelječe na členih v družbenem dogovoru, ki nekateri podpisniki zadolžujejo, druge obvezujejo in tretje skoraj prosijo za prispevek pri zagotavljanju sredstev za gradnjo domov, torej pri postopnem dotoku v prihodnjih letih. To vsekakor kaže, da si nekateri še vedno nočejo mazati rok s problematiko dijaškega in študentskega standarda, skrbijo najbrž bolj ali manj le za svoj žep, za osebno kariero in aristokratsko ekselencijo, namesto da bi utirali pot družbenemu razvoju in stremeli za samoupravno odločeno prihodnostjo. Tako je tudi pri družbenem dogovoru, ki nekje zahteva, drugje pa omogoča premik na boljše: dokaz, da imajo nekateri še vedno proste roke, zato se bojimo, da se stara bolezen o nesamoupravnih pojavih zopet ne razširi na posameznike, skupine ali celo ustanove.

Mogoče smo se prenačili, ko smo v prejšnji številki krivili za obstoječo situacijo le odbor podpisnikov DD, medtem ko smo SO Maribor celo pohvalili v njenih prizadevanjih za gradnjo študentskega doma. Gre namreč za ustreznost lokacije študentskega doma, ki bo zgrajen na mestu, kjer so bila včasih odlagališča smeti, poleg tega pa enako kot doma za medicinske sestre ob izredno prometni žili. Popolnoma razumljivo je, da se je občina hotela znebiti obeh zemljišč, ker se verjetno niso dala vnovčiti, in zopet smo tam, odkoder se ne da priti nikamor ...

Apeliramo na IS SO Maribor, da je zadolžen za zagotovitev komunalno urejenega zemljišča na koroškem platoju, ter ga prosimo za jasno obrazložitev, kdo bo pokrtil stroške, ki bodo nastali pri gradnji doma na bivših smetiščih (najbrž študentje pri stanarinah?). Hkrati se sprašujemo: ali se zavedate, da je gradnja študentskega doma sestavni del stanovanske izgradnje, torej del reševanja socialnih vprašanj, in da predstavljajo študentje, ki v domu stanujejo, tudi integralni del reševanja kadrovskih vprašanj? Vprašanje: zakaj še ni zemljišče, kjer bo stal novi študentski stolpič komunalno urejeno? Na seji odbora podpisnikov 4. novembra so večkrat poudarili potrebo po vztrajanju in odločitvi, da morajo imeti interesi pravočasno pripravljeno vso potrebno dokumentacijo, sicer bo gradnja domov odpadla, in pričeli bi takoj z gradnjo doma, ki ima dokumentacijo zagotovljeno in je na prioriteten listi drugi po vrsti. Jasno, da se hočejo s tem izogniti inflacijskim posledicam in zbrani denar takoj uporabiti. Ali nekateri v Mariboru spet pozabljajo na zelo pomembne stvari? Tako kot je skupščina izobraževalne skupnosti Slovenije zadolžena za zbiranje in usmerjanje sredstev pri gradnji dijaških in študentskih domov in tako kot mora ZSMS organizirati delovne akcije pri urejanju okolice domov, tako mora SO Maribor zagotoviti, da se 30-letna anarhija na področju izgradnje domov ne bo ponavljala, in preprečiti podtikanje praznih žakljev pod študentov žep!

BRANE SRČNIK

Človek, delo, kultura

Teden komunista je uspel. V petek zvečer smo imeli zadnje zaključne prireditve in upamo, da ne bo ostalo le pri sklepih in dogovorih. V času od 15. do 20. novembra smo imeli literarne večere, simpozij, koncerte, prireditve, brali smo članke, poslušali televizijo, razpravljali o kulturi in jo morda vendarle približali širšemu krogu, jo sprejeli na nekoliko bolj nov način in spoznali napake in spodsrljaje, ki se na kulturnem področju pojavljajo. Spored prireditev je bil vsekakor pester in poln, žalostno je le, da so se marsikje časovno pokrivalo in tisti kulturno najbolj lačni se vseh niso mogli udeležiti, če taki kulturni lačni človek sploh še obstaja. In mnogih likovnih večerih in proslavah udeležba še zmerom ni bila tolikšna, kot bi lahko bila.

V ponedeljek smo na VEKS odprli razstavo likovnih prilog Katedre Obrazi. Pismi in proza mladih literatov, ki so v letih izhajanja literarne priloge pokazali nadarjenost in lu-

bezen do kulture, ki na svojevrsten individualen način govore o sprejemanju in spoznavanju sveta in življenja — o vseh tistih tegobah in srečah, ki jih mladi doživljajo; vse te pesmi in proza razstavljena na dveh stojalih in ki je je pravzaprav tako malo — četudi poklanja doživljanje posameznika — obstaja zdaj bolj ali manj osamljena na razstavnem prostoru VEKS.

Istega dne smo imeli še v Univerzitetni knjižnici otvoritev razstave „Marsizem, samoupravljanje, kultura“ ter oddelka marksistične literature.

Istega dne zvečer je bila otvoritev razstave na VTŠ. Razstavljalec je prvi pozdravil prodekan VTŠ dr. Pavle Šmarčan, ki se je pohvalno izrazil o ideji mladega razstavišča. Nato je predstavila OK ZSMS spregovorila o pomenu likovnega salona za mlade ustvarjalce. Sledil je govor prof. Marijete Čepič, o razstavi marksistične napredne literature, učbenikov, priročnikov in v tem poudarila tudi pomen knjižne razstave.

O likovni razstavi kakor tudi o njenih razstavljalcih je spregovorila kustodinja mariborske umetnostne galerije Živa Zavrnik. Poudarila je, da skupina mladih umetnikov kaže vrsto svežih idej in domislij in da je razstava razgiban prerez skozi (predvsem likovno) ustvarjanje študentov. Mik Rebernik, študent-prorektor, je dal v svojem otvoritvenem govoru poudarek marksističnemu izobraževanju in izven študijskim dejavnostim študentov. Sledil je še kratek kulturni program z recitalom poezije Žarka Goloba ob orgejski spremljavi Saše Klčina. Likovno razstavišče in njegovo prvo razstavo sta idejno zasnovala in tudi postavila Živa Zavrnik ter Silvija Popovič, ki je izdelal izviran plakat, ki je hkrati spretni dokument. Kdo so in s čim se nam predstavljajo razstavljavci na VTŠ.

Jože Balič in Dušan Ivanšič se kot fotografa predstavljata s tematskimi fotokliki in dekliškimi portreti. Milan Erič in Danilo Vicman s pop artistično umetnostjo, Mario Vetrli in Janez Rotman z barvnimi tuši ter že priznani, mladi mašiborski likovnik Silvija Popovič z abstraktnimi, mešanimi tehnikami sestavljajo grupo mladih obetajočih ustvarjalcev. Nekoliko fantastičen je gost razstave Bojan Jerman. Za pestrost razstave je poskrbel Jasna Rudšek, ki se je prvič predstavila širšemu krogu ljudi z dekorativnimi tapiserijami. Pozornost vzbujajo tudi interzije Antona Holza. Upamo in verjamo lahko, da bo vso leto poslanstvo, ki ga je mlado razstavišče sprejelo z otvoritvijo tudi uresničilo.

Vsak večer v ponedeljek, torek, sredo in četrtek, so bili v „Podzemlju“ Pedagoške akademije literarni večeri, po recitalih in še pogovori z mladimi poeti. Mnogo tistih novih misli, idej, občutij, ki jih nosijo mladi v sebi — so se v teh štirih dneh polagala pred tako maloštevilno publiko. Včasih lahko mladi ustvarijo čudovito lepo vzdušje, ki se ob prisotnosti pesmi še podvoji in ljudje iz Podzemlja prav gotovo niso odhajali nepotešeni. Upamoli V četrtek, 18. novembra je bil v domu družbenih organizacij simpozij ČLOVEK, DELO, KULTURA, ki ga je organizirala Katedra. Tematika je bila dobro izbrana. Zajela je konglomerat odnosov študent-učitelj-družba, študent — znanje — učitelj.

V vseh pogovorih pa je bila prisotna tudi kultura, enkrat močneje, drugič v lažji obliki, kajti kultura je del nas samih, izraža se v moreh in niki samoupravnih odnosov in skozi to najdemo tudi vrednotenje našega dela. Torej zanimive diskusije, ki razširjajo spekter človekovega gledanja na kulturo in njeno povezanost z našim življenjem. (Diskusije objavljamo v prilogi). Preko petdeset predstavnikov mladinskih kulturno umetniških društev iz Sol, krajevnih skupnosti in delovnih organizacij se je udeležilo 18. novembra problemske konference o problematiki mladinskega kulturno-umetniškega delovanja. Na konferenci v Klubu mladih so precej obširno in podrobno spregovorili o težavah, ki se porajajo ob njihovem delovanju in praksi. Problematika je dejansko zavzela širok prostor in tožave niso majhne — niso pa nerešljive. Najhuje je s samo organiziranostjo društev, prav tukaj nastajata vrsta kratkih stikov pri medsebojni povezanosti, informiranju in propagandi, pri prostorski in finančni štiski, pri premajhni zainteresiranosti mladih za to vrsto delovanja. S skupnimi močmi pa se da veliko tega rešiti in najti najugodnejše rešitve. Zato pa je nujno potrebno po eni strani včlanjevanje društev v zvezo kulturno-prosvetnih organizacij, po drugi strani pa trdnije medsebojno sodelovanje. Zato so se na konferenci dogovorili, da se bodo povezovali in združevali okoli Kluba mladih, ki naj bi postal nekak center kulturno-umetniškega delovanja mladih v Mariboru, kjer se bodo srečevali na delovnih in problemskih sestankih, hkrati pa sodelovali pri samih prireditvah. Razgovor nam je dal novo kompleksnejšo sliko tovrstnega udejstvovanja mladine, odprl pa tudi celo vrsto pomembnih vprašanj, usodnih za nadaljnji razvoj MKUD-ov v občini.

Ob koncu tedna Komunista se je predstavila mladina Maribora z vseh področij umetniškega ustvarjanja na osrednji prireditvi v Klubu mladih. Istočasno so potekale v klubskih prostorih tri prireditve, ki so tvorile celotno podobo dela — likovna razstava, recital pesmi in proze, glasba in ples.

Tudi v klubu so se mladi predstavili z več tehnikami. Jasna Radšef, študentka, s tapiserijami, Helena Klakočar, dijakinja 1. gimnazije z akrilom na lesu in platnu, Anton Holc z intarzijami in Jože Balič, delavec s fotografijami. Tako imamo pred seboj dokaz, da umetniško ustvarjanje ni več privilegij, ampak pravica vsakogar, ki ima za to nadarjenost in hontenje. Kljub mali količini del — v prostor ne gre več kot deset eksponatov — razstava zasluži vso pozornost in deluje celostno.

Recital pesmi in proze osmih avtorjev je prikazal literarno delovanje mariborskih mladincev. Večina del sicer še potrebuje dodelave in čiščenje odvečnih besed, kaže se pa močno angažiranje, precej čista izhodišča, pa tudi jasen literarni pristop, kar je v začetku najpomembnejše. Razveseljivo pa je predvsem „vračanje“ k vsebini in opuščanje golega eksperimentiranja, ki je toliko časa polnilo strani naših kulturnih revij, ki pa ni imelo namena karkoli izraziti ali posredovati, temveč predvsem podat nek občutek.

Zadnji dan v petek, smo sledili kulturni prireditvi KUD Študenta. Videli smo folklorno skupino, sekcijo za moderni ples, poskušali smo člano našega gledališča, fanfare dijakov in centra za glasbeno vzgojo in akademski pevski zbor Boris Kraljger.

Zaključna prireditev je privabila veliko ljudi, ki so navdušeni spremljali spored. Pa vendar to še ni vse. Tukaj je še razstava fotografij v Avli I. gimnazije, proslava na gimnaziji Miloša Zidanška, skupni diskusijski pispjevi N. Pisanskega, S. Goloba in T. Partličiča ob filmu „Idealist“ literarni večer v depandanski študentskih domov, posamezni kulturni sporedi na srednjih šolah, sestanki odprtega tipa in še. Vsi ti kulturni sporedi in razstave so bili bolj ali manj na kakovostnih ravneh, polni lepega občutja, ki ga daje umetniška beseda, risba in pesem. Marsikje so se nerazčiščeni pojmi o kulturi zloščili in zgladili kljub šepavi propagandi in kljub vprašanju v koliki meri je vplival kulturni program na vse naše študente.

V ustavi SFRJ zasledimo, da so izobraževanje, znanost in kultura bistveni dejavniki v razvoju socialistične družbe, večje produktivnosti dela in sploh vsestranskega razvoja osebnosti in da naša socialistična skupnost dovoljuje in daje možnosti razvoju kulture, znanosti in izobraževanja v zares širokem spektru.

Pa vendar smo kulturo postavljali na stranski tir. Pa vendar smo ugotovljali, da posebnih finančnih podpor, ki bi zadovoljevale potrebam podružbljanja kulture, ni.

Pa vendar smo se že prej dogovarjali, da bodo razstave, koncerti, literarni večeri ... Teden Komunista je za nami, Prireditve, razstave, koncerti, literarni večeri ... Vse skupaj pa ni bilo zaman, kljub tisočim „vendar“, ki se vsiljujejo. Dali smo vse kar smo mogli, položili pred vaše noge. „Vzemite!“ Objubljam, da lahko z naše strani pričakujete še kak kulturni zalogaj in upamo, da se bodo vse lepe obljube, želje in misli, izrečane v prid kulturi, vsaj delno uresničile. Pričakujemo pa kaj podobnega tudi od učiteljev, za katere lahko rečemo, da njihov odziv na akcijo ob tednu Komunista ne opravičuje njihovega naziva — učiteljev.

Polona Hadner
Danilo Vicman

Darja 15

KATEDRA

Barikade izobraževanja I

IZ RADIA ŠTUDENT ZA KATEDRO

I. nadaljevanje

Izobraževanje je institucionalni kolos, katerega osnovni člen je človek.

Arterije izobraževanja prihajajo iz proizvodnje. To sta dva pola, ki v medsebojnem delovanju določata usodo vseh nas.

Tehnološko znanje in intenzivno izobraževanje sta v našem času odločilni proizvodni sili. O tem ne dvomi nihče več, sicer pa je ta resnica nastala že konec 19. stol. in bila že takrat potrjena od vseh, ki so imeli pri stvari kaj besede.

Ko bolj stvarno pogledamo to izobraževanje, je potrebno ugotoviti več stvari. Izobraževanje je odtujeno proizvodnji. Ta trditev je nekaj podobnega, kot če bi trdili, da se hoče naša glava npr. biološko ločiti od srca. Vsa bi pomislil, da je to nemogoče, glava vendar mora imeti kri za življenje, redkokdaj pa bi pomislil, da je tudi glava potrebna srcu, se pravi, da sta glava in srce dva pola dialektične enotnosti. Enako je z izobraževanjem; vzroke odtujenosti izobraževanja je treba iskati v sami proizvodnji. Kakšen je interes proizvodnje v izobraževanju? Ta interes ne more iz konteksta splošnega interesa proizvodnje, ki pravi: doseči čim večji produkt s čim manjšimi stroški. Takšnega interesa izobraževanje noče in ne more sprejeti. Izobraževanje in proizvodnja sta sicer dve izredno pomembni proizvodni, med seboj zelo tesno povezani sili, toda sili, ki si na človeškem stališču stojita nasproti, v stvarnosti pa neprestano druga drugo porajata pogoje njunega lastnega življenja. Izobraževanje je torej odtujeno s stališča družbe ne pa s stališča proizvodnje. Pojasnimo sedaj te misli s konkretnimi podatki.

Oglejmo si, kdo se izobražuje na naših visokih šolah. Širše ne bomo mogli seči, ker enostavno ni podatkov. Iz analize podatkov, ki sta jih zbrala zavod za statistiko in center za razvoj univerze v Ljubljani, se bo dala že v marsičem pojasniti teza, da izobraževanje in proizvodnja drug drugemu ustvarjata življenjske pogoje. Znana stvar je, da je izobrazba zelo povezana s socialnim statusom, zbrani podatki bodo tako govorili o ozobrazbi staršev študentov, ki študirajo na visokošolskih ustanovah v Sloveniji. Najprej bomo s številkami poskušali prikazati splošne razmere.

Analiza upošteva samo izobrazbo očetov, vendar bi bili v primeru, če bi upoštevala še matere, rezultati mnogo slabši. V slovenski družbi ima 27,4 odstotka družinskih poglavarjev končanih največ sedem razredov osnovne šole. Iz tega sloja najdemo na visokošolskih ustanovah pri nas le 5,9 odstotka študentov, se pravi razmerje je 27,4:5,9... učinek. 38,3 odstotka slovenskih očetov ima popolno osemletko; na visokošolskih zavodih najdemo iz tega sloja le 12,9 odstotka študentov. Razmerje je torej 38,3:12,9... učinek. Torej 65 odstotkov slovenske populacije prispeva za naše univerze dobrih 18 odstotkov študentov... učinek!

To razmerje se popravi šele, ko pridemo do ljudi s končano poklicno šolo. V slovenski družbi predstavljajo ti 22,2 odstotka, visokošolskim zavodom pa dajo kar 22,5 odstotka študentov. Razmerje je torej že obrnjeno 22,5:22,2... učinek! Situacija se seveda popolnoma spremeni, ko pridemo do staršev s končano srednjo strokovno šolo. V slovenski družbi predstavlja ta sloj 4,7 odstotka, visokim šolam pa daje kar 23,1 odstotka študentov. Stvari so torej že postavljene na glavo, razmerje pa

znaša 4,7:23,1... učinek! Očetov s končano gimnazijo je pri nas 1,4 odstotka, univerzam dajejo 3,7 odstotka študentov. Razmerje je torej 1,4:3,4... učinek! Enako stojijo stvari pri tistih, ki imajo končano višjo šolo. Teh je 1,6 odstotka, visokošolskim zavodom pa dajejo kar 11,6 odstotka študentov. Razmerje je torej 1,6:11,6. Najslabše je seveda to razmerje pri starših z visoko šolo. Delež, ki ga imajo pri slovenski populaciji, znaša 3,5 odstotka, univerzam pa dajejo kar 16,3 odstotka študentov... učinek! Se pravi, da 33 odstotkov Slovencev daje našim visokošolskim ustanovam kar dobrih 80 odstotkov študentov. To so podatki o strukturi študentov na slovenskih visokošolskih zavodih, in sicer rednih študentov iz študijskega leta 1974/75, podatki o izobrazbi pa so iz leta 1971.

Gremo dalje. Če na kratko povzamemo prejšnje številke, se pojavljajo otroci staršev z visoko šolo na visokih šolah desetkrat pogosteje kot otroci staršev z osnovno šolo!

Zdaj pa si bomo ogledali še bolj absurdne stvari. Znano je, da tudi znotraj visokega šolstva obstaja vrednostna hierarhija. Najmanjšo vrednost imajo višje šole, sledijo jim razne visoke šole, tem pa fakultete in umetniške akademije. Seveda tudi znotraj teh kategorij obstajajo podobne hierarhične delitve. Še malo ni vseeno, ali hodiš na medicino ali pa na fakulteto za lesno stroko. Poglejmo, kakšna so razmerja tukaj. Govorimo o rednih študentih v študijskem letu 74/75. Na fakultetah je bilo stanje npr. takole: že prej omenjenih 27,4 odstotka staršev s končanimi največ sedmimi razredi osnovne šole je našim fakultetam dalo kar 5,2 odstotka študentov. Se pravi, skoraj 30 odstotkov je dalo 5 odstotkov. Naslednji, še večji sloj, to so tisti s končano osemletko, teh je 38,3 odstotka, je na naše fakultete poslalo kar 11,4 odstotka svojih otrok. 65 odstotkov slovenskih staršev je torej na fakultete, ki predstavljajo nekaj najvišjega v našem izobraževalnem sistemu, poslalo študirat kar dobrih 15 odstotkov otrok naše družbe. 22,2 staršev s končano poklicno šolo je na fakultete poslalo 20 odstotkov študentov, 4,7 odstotka ljudi s srednjo izobrazbo je prispevalo 23 odstotkov študentov, 1,6 odstotka staršev z višjo šolo je prispevalo 12,6 odstotka študentov in 3,4 odstotka staršev z visoko izobrazbo 20 odstotkov študentov. To pomeni, da je 33 odstotkov slovenskih staršev (seveda bolj izobraženih) dalo več kot 85 odstotkov kadra za naše fakultete. Stanje je podobno tudi na umetniških akademijah.

Tako imamo orisano eno stran razmerja med proizvodnjo in izobraževanjem. Orisana struktura bi nam v marsičem lahko pomagala pojasniti tako reprodukcijo izobraževanja kot reprodukcijo proizvodnje. Družbena razslojenost nastaja kar v izobraževanju oziroma ima svoje temelje v proizvodnji. Ta razlika je povsem otipljiva, če ne drugače, v debelini kuverte, ki jo vsi ti različni izobraženi ljudje prejmejo vsak mesec. Manj otipljiva, toda prav tako vidna razlika je v bistveno različnih kulturnih okoliščinah, v kateri živijo vsi ti različni izobraženi ljudje.

V času, ko s polno paro tečejo priprave za prehod na usmerjeno izobraževanje, bi bilo o prej navedenih zadevah precej smiselno razpravljati, saj se verjetno ne gredo reforme za to, da bi proizvodnji dobavili toliko in toliko bolj ustreznih kadrov, temveč da bi človeku omogočili čimbolj vsestranski razvoj. Odpraviti bi bilo treba stanje, ko obstoječa hierarhija v proizvodnji skrbi, da reprodukcija prek izobraževanja poteka tako, da ostajajo vsi položaji v pravih rokah in da je izobraževanje tako naravnano, da obstaja videz selekcije po sposobnosti. Težko bi namreč verjeli, da se v 65 odstotkih in še več slovenskih družin rojevajo skoraj izključno otroci brez sposobnosti za študij na visokih šolah.

Miran Čupkovič

CERKEV V POKONCILSKEM OBDOBJU

II. nadaljevanje

KONFORMIZEM CERKVE

Če bi kdo vprašal, kaj je v Truhlarjevi knjigi najbolj prisotno, mu ne bi bilo težko odgovoriti: To je **konformizem** — težnja in pripravljenost prilagajanja razmeram, času, ljudem... Od strani do strani smo priče prizadevanja odvreči vse tisto, kar je zastarelo in nefunkcionalno, ter sprejeti tisto, kar ustreza spremenjenim okoliščinam. Cerkev, daleč najstarejša institucija v naši civilizaciji, ima velikanske družbenozgodovinske izkušnje **dejavnega prilagajanja** — obnavljanja in poglobljanja navezanosti vernikov nase, na svoje kadre, posebne ustanove, obrede, ideje, ideale itn. Če Cerkev ne bi bila sposobna najti ustreznih poti v novih okoliščinah, če ne bi znala prebroditi tudi najtežjih kriz, bi se njen družbeni vpliv in njena dejanska moč stalno zmanjševala. Cerkev budno motri spreminjanje družbe in ljudi; svojo organizacijsko, dejavno in nazorsko strukturo mora uravnati po premikih v vseh sferah družbenega življenja in človeške dejavnosti ter zavesti. To ji omogoča predvsem njena **neposredna prisotnost**. Pomislimo le na spovednika, ki se mu odpira vernikova vest; pomislimo na duhovnika ob rojstvu, poroki, življenjskih stiskah in umiranju; pomislimo na duhovnika kot ustvarjalca situacij kolektivnega emotivnega verskega doživljanja; pomislimo na duhovnika kot osebnega ali družinskega zaupnika, ki je soočen s celotno vsakdanjo problematiko človeka — neposredno z vernikovo, bolj ali manj posredno z ateistovo... Ta neposredna prisotnost v vseh družbenih okoljih, na vseh kontinentih, varuje Cerkev pred nevarnostjo **staranja** ter ji omogoča oblikovanje časa primernih „modelov“ verskega življenja.

Se posebej je Cerkev pozorna na metamorfoze v človeški zavesti in miselnosti. Zaveda se, da se porajajo nove in nove družbenoznačajske strukture, ki ogrožajo ustaljene, dogmatične sisteme. Izgubiti se je torej treba tistemu **temeljnemu človeškemu**, družbenonazorskemu in naravnemu anahronizmu. Institucija z zastarelimi stališči, z okamenelo podobo sveta, bi utegnila ostati brez **vernikov**. Zlasti v devetnajstem in dvajsetem stoletju, ko ritma družbenih sprememb sploh ni mogoče

Soočenje teorije s prakso

Tovarniška konferenca ZSMS Gorenje Velenje in univerzitetna konferenca ZSMS Maribor sta pripravili 15. oktobra v Velenju razpravo „Visoko šolstvo kot sestavni del združenega dela“. Organizatorja sta k sodelovanju povabila poleg predstavnikov mariborske univerze in Gorenja tudi predstavnike republiške konference ZSMS, izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS in UK ZSMS iz Ljubljane. Velja pa ugotoviti, da je povabilo predstavnikom RK ZSMS, IK P CK ZKS in UK ZSMS Ljubljana naletelo na gluha ušesa ter da je problemska razprava kljub temu uspela.

Kljub razsežnosti dnevnega reda pa je večina od navedenih vprašanj našla mesto v debati ob okrogli mizi. Odmerjeni čas sicer ni dopuščal, da bi se spuščali v teze pregloboko, omogočil pa je vendarle, da smo o vsej pričujoči problematiki marsikaj slišali. Na isto temo smo poslušali odgovore kar s treh strani: od delavcev v združenem delu, pedagoških delavcev in študentov. Iz mnenj, ki pa se okviro ne niso razhajala, je bilo moč skleniti, da je razprava uspela že v tem, da je bil prvič skupaj celoten spekter poklicanih — od gospodarstvenikov do študentov Ravno v tej povezavi je potrebno iskati nadaljnje poti iz sedanje situacije, ki ni zavirljiva ne v višjem in visokem šolstvu ne v gospodarstvu, ker je ostajalo izobraževanje doslej bolj ali manj na slepem tiru, nenačrtno — usmerjeno v prihodnost. Zato je potrebno teorijo krepkeje povezati s prakso in v neakterih primerih izvesti celo redukcijo teorije na ravni prakse, ki naj v prihodnje bolj izhaja iz gospodarskih organizacij in s tem pridobi pravičen odnos tako šolstva kot tudi združenega dela do besede „praksa“. Tako v teoriji kot v praksi pa je potrebno nenehno slediti sodobnemu in s tem omogočiti nadaljnjo povezavo združenega dela s šolstvom v samoupravi in družbenem razvoju.

Akcija, ki naj ima učinek predvsem navzven, hkrati pomeni začetek povezanj nasploh, še posebej pa na relaciji študent-mladi delavec. Vendar pa s prvimi kontakti akcije nismo pripeljali do konca, kajti pri razširitvi sodelovanja na interesnih področjih moramo nadaljevati tudi s konkretnimi primeri. Preveč pozabljamo na kreativne sposobnosti mladega strokovnjaka, ki se mnogo prehitro spremeni v investicijski objekt ali celo ne najde stičnih mest ob vstopu v delovno organizacijo. Tako lahko marsikje opazimo, da se mladi strokovnjaki vključujejo v združeno delo zgolj z reproduktivnim delom, medtem ko ostajajo njihove sposobnosti in znanje neizkoriščeni. Celo več — nemalokrat naletijo na pretrde ovire, ki jih „nočejo“ ali pa ne morejo premagati, in tako ostanejo v pasivnem in opozicijskem stanju sprjaznjeni z nemilostno usodo. S tem pa večina zamro tudi ambicije, in namen privatnega razporejanja oziroma kadrovanja je dosežen. In to se še vedno dogaja, čeprav je uradno že zdavnaj pozabljeno in pometeno na kup stvari iz preteklosti, ki naj bi ostala le še kot spomin v razvijajočih se družbenih odnosih! Zato ni čudno, **da valje ugotavljamo**, da smo v tridesetih letih dela z mladimi premalo dosegli, ali, bolje povedano, vodili marsikdaj izobraževanje v slepo neskončnost. S takšno prakso moramo torej enkrat za vedno opraviti, sicer se bo že tako pereča problematika izobraževanja na vseh vidikih razširila do nedosegljive meje, ki nam bo pustila posledice dolgoletnih neuskkljenih odnosov med šolstvom in gospodarstvom.

KAJ NAJBOLJ ŽULI

Uporabnike: Predvsem je potreben plan in selektivni izbor kadrov za posamezna delovna mesta, odpraviti je treba privilegije posameznikov v

primerjati z dogajanj v prejšnjih obdobjih zgodovine, je Cerkev morala usmeriti svoje intelektualne sile in organizacijska prizadevanja v problematiko **napredka**. V prejšnjih dobah se je lahko **napredku** tudi zoperstavila, v vse hitrejši razvojni dinamiki moderne dobe pa je imel njen konservativizem vedno isto posledico — porajal je versko nezainteresiranost in prispeval h krepitvi ateizma. Po podatkih Cerkev je dandanes na svetu 18 odstotkov vseh ljudi katoličanov, 35 odstotkov pa kristjanov (gl. publikacijo slovenskih škofov, **Leto vere**, 1968). Toda cerkveni **praktiki in teoretiki** se zavedajo, da je za tema dvema visokima številka neskonsčna in težavna problematika na najrazličnejše načine **vprašljive religioznosti**. V številnih pastoralno-psiholoških, socioloških in drugih publikacijah (mednje sodi tudi Truhlarjevo delo) je izražena na različne načine takšna osnovna usmerjenost Cerkev: realno ocenjevati dejansko stanje, iskati perspektivne razrešitve, ki naj **absolutno** upoštevajo le spremembe, razvoj; ta orientacija na dolgoročni kompromis z realnostjo je dobila v Cerkvii svojo polno veljavo šele z II. vaticanskim koncilom, čeprav je v posameznostih dosti starejša; v glavah in knjigah mnogih katoliško usmerjenih predstavnikov družboslovja, teologov in cerkvenih praktikov, ki so bili najbolj (samokritični in so videli najdlje, je dozorevala skoz desetletja.

Konformizem Cerkev še zdaleč ni nekaj zgolj površinskega, vnanjega. (Po)koncilski preosnova zasega vsa področja, dejavnosti, doktrine in doživljenja.

Ljudje, ki želijo prepoznati v današnji Cerkvii staro **predkoncilsko**, niso na pravi poti. Utegne se jim zgoditi, da bodo prezrli bistveno: ne gre le za prenovljeno pročelje, temveč za mnogosmerne inovacije, ki gredo deloma prav do središčnega idejnega tkiva katolištva. „... Z menjavami zgodovine si mora zato tudi katoliška substanca vedno iskati oblike, ki njenim globinam v vsakokratni dobi, taki, kakršna je, pustijo živeti in se razvijati“, je zapisal dr. Truhlar na koncu uvodnega poglavja (str. 9).

združenem delu kot tudi pri samem kadrovanju, skrajšati moramo študijsko dobo ter z boljšo povezavo intelektualnega in fizičnega dela zagotoviti kvaliteto in kvantiteto v ustvarjanju. Najtesneje je potrebno povezati teorijo s prakso in omogočiti študentom in mladim strokovnjakom uvajanje v znanstvenoraziskovalno delo, pri čemer imata osrednji vlogi gospodarstvo in univerza, ki morata z intenzivno izmenjavo strokovnjakov izpolniti njihove izkušnje in inovacijski sistem pripeljati na pravičen nivo. Skrbno in pazljivo je potrebno slediti razvoju usmerjenega izobraževanja in si zlasti prizadevati, da PIS čimprej in popolno zaživijo. Delitev sredstev mora temeljiti na smotnosti potreb in ne na stalnem ključu. Nenehno je potrebno izpopolnjevati, programe šol jih dopolnjevati in celo menjati, če se to pokaže za združeno delo. Predstavniki Gorenja so opozorili tudi na še neustrezno stanje pri študiju ob delu, na pomanjkanje nekaterih strokovnjakov in na nujnost kombiniranega študija.

Izvajalce: Bolj kot doslej je potrebno pri izbiri dobrih strokovnjakov graditi na dolgoročnem načrtovanju kadrovske politike, ki mora izhajati iz znanja, zmognosti, hotenja in vztrajnosti. Tudi štipendijska politika mora biti sestavni del širšega pretoka kadrov, kar pomeni, da ima človek, ki izpolnjuje pogoje, tudi odprto pot do študija. Preprečiti je potrebno uradniško politiko razdeljevanja sredstev za izobraževanje. Kot uporabniki so tudi izvajalci mnenja, da je obojestranski pretok kadrov med šolstvom in gospodarstvom nujen, torej je potreben neposreden dogovor med VDO in TOZD o izmenjavi strokovnjakov. Učitelji in asistentje naj si pridobijo praktično znanje z delom v OZD. Predlog: na vsakih pet let predavani pol leta prakse. Nevzdržno je dejstvo, da ostaja danes odnos teorija za teorijo in ne teorija za prakso ter da podeljujejo visokošolski zavodi najvišje znanstvene naslove večina svojim kadrom. Prešibka je tudi kontrola in povezava OZD pri študiju študenta na univerzi. Enakovredno je potrebno obravnavati tudi izobraževanje ob delu in podiplomski študij kot obliko permanentnega izobraževanja. Poudarili so tudi zahtevo, da mora imeti delo visokoškolskih kadrov predvsem raziskovalni značaj. Očiten je stik dveh dimenzij v visokoškolskem izobraževanju: razpetost programov med dvema skrajnostima — formalno in funkcionalno izobrazbo (tov. Pivec).

Mlade delavce in študente: Poznano je dejstvo, da se superrevolucionarni študent ob vstopu v OZD spremeni v ultrakonformista. Zato je potrebno študenta že kot štipendista vezati na delovno organizacijo (tov. Krebl). Pomembno vlogo pri vključevanju mladih strokovnjakov v združeno delo ima mentorstvo kot način najhitrejšega in temeljitvega vključevanja v delo, ki pa v združenem delu sploh še ni prav zaživelo. Pomembno bi bilo formiranje interdisciplinarnih delovnih skupin ter fizični pretok kadrov iz šolstva v gospodarstvo in obratno. Enako kot ostali so ponovno poudarili, da je potrebno izboljšati inovacijsko in znanstvenoraziskovalno delo, izvajati doslednejšo in načrtnejšo kadrovske in štipendijsko politiko, pri kateri so se razumljivo najdlje zadržali, ter še posebej poudarili pavšalni odnos štipenditor — štipendist. Opozorili so tudi na prisilno vezanje štipendista na delovno organizacijo s kadrovske štipendije, ki jo ponavadi vzame le zato, ker jo je prisiljen vzeti, da se lahko izobražuje. „Danes se učimo z motivacijo diplome, in ne poklicne usposobljenosti“, je dejal tov. Rebernik. Izrazil je tudi mnenje, da človeka mnogo prehitro pahnemo v odločitev za izbiro poklica, in opozoril na nepravilno usmerjanje v študij in na še vedno problematičen razkorak med razvitimi in nerazvitimi področji v Sloveniji.

Razprava je za začetek uspela, vendar bo brez nadaljnega dela tudi ugotovljeno ostalo le v spominu. To pa nikakor ne bo odraz usmerjenega izobraževanja, zato je pot nujno potrebno nadaljevati. Brane Srčnik

Konformizem Cerkev tako ni preračunan na **neko določeno novo stanje**, pač pa na **proces — na vedno novo stanje**. Takšno nenehno prilagajanje seveda zahteva drugačno strukturo institucije in doktrine... V pokoncilskem besednjaku dominirajo besede „novo“, „prenovitev“, „sprememba“, „očiščenje“, „osvežitev“ itn.

2. DRUŽBENOZGODOVINSKE NAZORSKE RAZSEŽNOSTI

Jasno je, da v tem tekstu ne morem izčrpati vseh družbenonazorskih komponent Truhlarjeve knjige. Omejili se bomo le na nekatere bistvene vidike.

Ideologija Cerkev in kriza razredne družbe

V poglavju Fevdalizem v naši krvi Truhlar piše: „Koncilске teze o osnovni enakosti vseh ljudi, o ekonomskem izenačevanju, o socialnem značaju osebne lastnine in podobnem, bodo pri pronikanju v katoliški svet in oblikovanju njegovega etosa zadevale na ovire. Ena teh ovir so preostanki fevdalistične miselnosti med katoličani...“ (str. 58).

Po kratkem besedilu o fevdalnem značaju Cerkev in njenem središčnem mestu v fevdalizmu, ki ga opredeli predvsem kot avtoritarni in hierarhični družbeni red, zapiše avtor še tole:

„Danes nas socialna psihologija vse bolj uči; kako more vladajoči družbeni red oblikovati mišljenje ljudi. Fevdalizem za svoje vplivanje res ni imel na voljo današnjih družbenih občil, a je oblikoval skoz stoletja in imel v svoji službi najvplivnejša družbena mesta. Zato ni čudno, če nam je še danes v krvi.“ (str. 59)

Zamisli se moramo pri vprašanju, če Truhlar res misli, da je **fevdalistična miselnost** tista, ki nasprotuje našim koncilskim tezam? Verno namreč, da se je katolištvo zlasti v zadnjih dveh stoletjih hitro prilagajalo meščanski družbi, v preteklih osemdesetih letih pa tudi najvišji fazi kapitalizma — imperalizmu. Dr. K. V. Truhlar, ki mu ni povsem ne-

OB 22. DECEMBRU

22. decembra praznujejo naše oborožene sile svoj praznik, dan JLA. Lanskoletni bruci so že bili v enotah naše oborožene armade; letošnje bruce pa ta naloga še čaka. Vsem, pripadnikom JLA in bivšim brucem, čestitamo k njihovem prazniku.

BRUC IN VOJAŠKA SUKNJA

Sestavek je namenjen predvsem brucem, brucke pa ga lahko preberejo, saj bodo tudi one to leto lahko obiskovale svoje kolege, prijatelje in fante in jih ogledovale, kakšni so v vojaški suknji. Ker ne vemo, točno kaj vas bo doletelo kot študente vojake, vam bomo opisali, kaj in kako so delali vaši predhodniki.

Pa začnimo pri začetku. V okviru predmeta obrambe in zaščite je tudi praktično spoznavanje z vojaškimi veščinami, ki bi vsakemu posamezniku v primeru napada na našo domovino še kako koristilo. Vse te veščine boste spoznavali praktično med poletnimi počitnicami, po končanem prvem letniku, v vojaških učnih centrih. Tu boste podvrženi disciplini, redu in zakonom, ki vladajo v naših oboroženih silah, saj boste nekaj časa njihov sestavni del. Naučili se boste predvsem osnov vojaškega življenja in dela. Spoznali boste pravo skupinsko delo. Eden bo delal za vse in vsi za enega.

Kaj vse so pripovedovali vaši predhodniki? Veliko so kritizirali, na koncu pa so le priznali, da so bili zadovoljni. Priznali so, da so se veliko naučili, da jim ni žal dnevov, ki so jih preživeli v vojaški suknji, ko so strumno pozdravljali in na vsak ukaz odgovarjali „razumem“. Zavedati pa se morate, da so tudi taki, ki bodo znali o tem taborenju povedati najrazličnejše negativne reči. Kritizirali bodo vse, ker ni bilo po njegovi volji. Vaša naloga bo, da boste take neodgovorne posameznike spomnili na njihovo nalogo, ki jo mora izpolnjevati vsak član naše družbe, še posebej tak, ki mu družba nudi vse, da se lahko izobražuje, da bo lahko jutri on izobraževal druge. Marsikdo bo to storil nevede, beseda bo mu pomagala, da bo pričel sam razmišljati in da bo premislil, preden bo spregovoril.

Pustimo to. Poleg splošne „obuke“ in streljanja, so se študentje naučili rokovati z ročnim minometalcem, postavljanja min in zaprek. Dobro obvladajo organizacijo in vodenje protiokepnega in protizračnega boja. Izurili so se za izvidnike, kurirje. Znajo napadati, še bolj pa se znajo braniti. Še pripomba starešin: „Fantje so se povsod zelo dobro odrezali, saj so na vseh področjih urjenja dosegli zelo dobre rezultate. Nedvomno zato, ker so se vsake naloge lotili z vso resnostjo, pa tudi disciplino.“ Laskava pohvala; ki naloga obvezo, da se boste tudi vi tako trudili, če ne še bolj, kot so se tisti pred vami.

Veliko se boste posvečali (seveda v času taborenja) tudi družbeno politični vzgoji z vojaškega stališča. Osnovne teme bodo: moralna moč splošnega ljudskega odpora, revolucionarni pomen politike neuvrščenosti, družbena samozaščita. Poseben poudarek, pa bo na revolucionar-

nem ustvarjalnem deležu tovariša Tita, kot prispevek k razvoju marksistične misli in prakse.

Ogledali si boste mnogo filmov, ki si jih drugače ne bi mogli. Seveda pa boste imeli tudi čas za šport. Igrali boste lahko košarko, nogomet, roket, odbojko, namizni tenis, šah. Svoje moči boste lahko preizkušali na napravah za urjenje vojakov. Lahko boste peli v zboru, če ga boste ustanovili. Lahko boste debatirali o najrazličnejših stvareh. Delali boste lahko v organizaciji ZSMS in ZKS, ki ju boste ustanovili.

Počeli boste lahko tisoče stvari. Verjemite mi, ne bo vam dolgčas.

FILMI NA SPOREDU
od 20. 11. 76 do 10. 1. 77.

POVEST GREHA

Melodramatični povesti o tragični usodi mladega dekleta iz dobre družine, ki zaradi ljubezni zaide na nenavadna stránišča in ki jo vodijo prav do dna družbe, sta dala glavna igralka Grazvna Dlugolecka in režiser Walerian Borowczyk tiste vrednote, ki dvigajo ta film visoko nad povprečje podobnih zgodb.

ŠAKAL

Fred Zinneman, eden od velikanih Hollywooda, je režiral to nenavadno zgodbo o pripravah na atentat na generala de Gaullea. Zinneman je v tem filmu orisal razmere, okoliščine in ljudi, ki so se pripravljali na ta atentat. V glavni vlogi Edward Fox.

UJETNIK DRUGE AVENIJE

Znani komik Jack Lemmon in odlična igralka Ann Bancroft nastopata v tej podobi o drugi plati medalje „ameriškega načina življenja“, kjer človek izgubi vsako vrednost in ga zmeljeta okolica in tempo. Vse to pa je uspelo spraviti režiserju Melwynu Franku v zelo smešno komedijsko obliko.

UŽIŠKA REPUBLIKA

Zika Mitrović je režiser, ki zna pripovedovati — in tudi tokrat zelo učinkovito pripoveduje o dogajanju v času Užiške republike skozi usode vrste glavnih junakov, ki jih igrajo mnogi naši znani igralci, med njimi Boris Buzančić, Božidarka Frajt, Rade Šerbedžija in drugi.

RDEČI ORKESTER

To je zgodba o odlično kamuflirani agentski skupini za časa druge svetovne vojne, ki je s svojo mrežo po vsej Evropi dobavljala podatke zaveznikom. Zgodbe o „Rdečem orkestru“ so že postale legenda in tako odkriva ta film še mnogo zanimivosti iz te dejavnosti.

JERRY V CIRKUSU

Še iz časov, ko je Jerry Lewis sodeloval z Deanom Martinom, prihaja ta zabavna komedija o dveh prijateljih, ki se zaradi pomanjkanja denarja zaposlita v cirkusu in tam poskušata vse mogoče poklice.

V LEVJIH KREMLJIH

Režiser Richard Attenborough je prenesel na filmsko platno mladost velikega angleškega državnika Winstona Churchilla iz časov, ko je še sodeloval kot vojni dopisnik v vojnah v Sudanu, Indiji in burški vojni v Južni Africi. Churchill igra Simon Ward, ob njem pa nastopajo še Jack Hawkins, Anne Bancroft, John Mills, Robert Shaw in drugi odlični angleški igralci.

ODRSKE LUČI

Končno je prišel tudi do nas eden najbolj prisrčnih filmov Charlieja Chaplina — *Limelight*, kjer je s Claire Bloom in sinom Sidnevem ustvaril komično-tragično podobo klasičnega klovn. Ta film je morda najbolj chaplinovski, kjer je poln komike in tragike obenem.

MAJHNI ČUDEŽI VELIKE NARAVE

Zbirko kratkih dokumentarnih filmov, v katerih vidimo najbolj nenavadne prizore iz življenja živali po vsem svetu, je zbral B. Marjanovič in s tem uspešno stopil na pot, kot jo je ubral film „Ta čudovita bitja“, ki je postal slaven po vsem svetu.

znana problematika povezanosti slovenske Cerkve z nacionalno buržoazijo in še posebej njena avantgardna? Ina v belogradističnem gibanju v drugi imperialistični vojni, to prav gotovo mora vedeti.

Prav misel, da „vladajoči družbeni red oblikuje mišljenje ljudi“, ki se je Truhlar z njo previdno približal eni izmed osnovnih tez zgodovinskega materializma oz. marksističnega spoznavoslovja, govori za to, da današnje katolištvo prav gotovo ni več toliko fevdalno kot **meščansko, buržoazno**. Pokoncilski cerkev z različnimi družbenopolitičnimi in družbenoekonomskimi tezami o „zasebni lastnini kot skupni lastnini“ (str. 56), o „nujnosti gospodarskega izenačevanja“ (str. 57), o „simpatiji koncila... na strani delavca in njegovega človeškega dostojanstva“ (str. 55), o nepravilnosti ravnanja tistih, ki ogrožajo skupno blaginjo, ker „zadržujejo svoje premoženje neizkoriščeno ali pa... svojemu občestvu odtegujejo bodisi gmotna, bodisi duhovna sredstva, ki jih to občestvo potrebuje“ (str. 53), o nujnosti odprave velikanskih gospodarskih razlik med državami (str. 53–54), a še vedno direktno ne obsodi kapitalizma, pač pa svojo družbenonazorsko koncepcijo **relativizira**; lahko bi jo označili kot **odprto za različne socialistične prvine**. To vsekakor še ni nekakšen **dosleden krščanski socializem**, pač pa nekaj mnogo bolj nedorečenega, potencialnega, **sramežljivega**. Cerkev in dr. Truhlar še ne moreta reči: „Proč s kapitalizmom in kapitalistično eksploatacijo v vseh njenih oblikah“, pač pa pravita: „Proč s fevdalizmom v naši krvi“, zraven pa si polagoma, s posameznimi kompromisnimi tezami in z zapletenimi teološko-sociološkimi razlagami, oblikujeta neko **vmesno pozicijo** — med „kapitalizmom“ in „socializmom“. Pogosto govorimo, da se danes vsepovsod porajajo socialistične težnje, da se pojavljajo celo tam, kjer bi jih težko pričakovali — prisotne so tudi v pokoncilski Cerkvi.

Ideologija krščanstva, se je razvijala skoraj dve tisočletji v **razredni družbi**; sužnjelastniška, fevdalna in kapitalistična družbenoekonomska

formacija s svojo temeljno institucijo **privatno lastnino produkcijskih sredstev** in s specifičnimi razmerji izkoriščanja, so ji kajpak vtisnili najgloblji pečat **apologije** vsakokratnih vladajočih razredov. Z II. vatikanskim koncilom je Cerkev šele pričela s preosnovno svoje **par excellence** razredne ideologije. Kdaj se bo mogla, hotela ali morala določno distancirati od kapitalizma?

EGALITARIZEM

Pastoralna konstitucija o Cerkvi v sodobnem svetu se zavzema za „osnovno enakost vseh ljudi“ (str. 21). V dokumentu so omenjene vse oblike neenakosti in zapostavljanja. Obsoja gospodarsko neenakost, kulturno zapostavljanje, rasno razlikovanje, podrejenost posameznikov, slojev in narodov; za nekrščansko in nečloveško razglašata brezbržnost spričo socialne neenakosti (str. 22).

Pa vendar ostaja ta koncilski egalitarizem brez pravega temelja. Realizacija **egalitarizma** ali bolje **načela enakih možnosti** ima več neogibnih predpostavk; ena izmed njih je jasna usmeritev v boj za odpravo **kapitalistične privatne lastnine** in vseh odnosov, ki so z njo pogojeni.

Egalitarizem **Cerkve** je samo **moralna zahteva**, „**pobožna želja**“, ne pa rezultat oz. posledica dosledne družbenoekonomske koncepcije. Ta egalitarizem, ki je utemeljevan teološko in etično, se ne more meriti niti s pojmovni o enakosti, ki so jih razvili utopični socialisti.

VLADIMIR SRUK

Ob rob zakonu o združenem delu

Sedaj ko je zakon o združenem delu ali MALA USTAVA že sprejet, čaka vse delovne ljudi Jugoslavije veliko in z ustvarjalnostjo pogojeno delo v razvoju naših odnosov. Smoter je jasan: kar najbolj samoupravno, socialistično obnašanje (kar pomeni obenem najvišjo stopnjo spoštovanja ljudi, dela in rezultatov dela), madtem ko so cilji za dosego tega smotra bolj raznoliki. Njihovo uresničevanje je odvisno od razmer v določeni okolici (delovna organizacija, krajevna skupnost, šola, interesna skupnost...) kakor tudi od sposobnih ljudi in njihove želje, da dano stanje (status quo) spremenijo. To pa je zopet odvisno od stopnje njihove strokovne izobrazbe, družbenopolitične osveščenosti, podrejenosti trenutnim ciljem (razmeram, željam omejenega...) in volje oz. sposobnosti za družbenopolitično kreativno razvojno delo. Krog te pogojenosti se ne zapira, saj njegovih meja ne bomo tako kmalu spoznali in odpravili negativnih tendenc, jasno pa je, da lahko našo akcijo oplemeniti le spoštovanje samoupravnih načel in pa: DELO.

NEKAJ DROBCEV

Izvršni komite predsedstva CK ZKJ je organiziral delovne skupine, ki so obiskale precej delovnih kolektivov v vseh republikah in avtonomnih pokrajinah in se pogovarjale z delavci o osnutku zakona o združenem delu. Sekretar IK predsedstva CK ZKJ Jure Bilič je ugotovil, da je strateška linija osnutka ocenjena povsod kot pozitivna in sprejemljiva, kar pa kaže seveda na veliko moč združenega dela pri želji: organizirati se in delati boj samoupravno. Iz teh pogovorov bi izluščili nekaj zanimivih in vsakdanjih pojavov:

Protekcija: je pojav, ki je znan v vseh družbenih sredinah sveta, pri življenju pa ga ohranjajo neurejeni pogoji dela in vrednotenja dela. Slaba materialna osnova (npr. varstva otrok) in ob tem tudi neurejena razmerja (npr. v kadrovski politiki) v družbi objektivno dajejo osnove subjektom, ki to (neurejeno stanje) izkoriščajo in privatizirajo — zopet za dosego drugih, nesamoupravnih ciljev. V I P (veze in poznanstva), tako opevan vrednota neosveščenih delavcev (ne samoupravljalcev!), se umetno razvija in krepi tudi tam, kjer so subjektivne sile (družbenopolitične organizacije) premalo močne in po mojem mnenju podvržene konformističnemu obnašanju. Protekcijo v družbi že precej presegamo s povečano udeležbo delavcev ustvarjalcev, pri delitvi rezultatov njihovega dela, obenem pa s krepitvijo osebnega in družbenega standarda.

Stimuliranje: izhajamo lahko zopet iz družbenega standarda in stopnje samoupravnega obnašanja. Pomisliti je treba, kaj spodbuja delo oziroma kaj veča storilnost dela. Vsekakor se ne moremo zadovoljiti s sedanjim obnašanjem oziroma s potrošniško miselnostjo. Proizvajali bomo vse, vse podtaknili potrošniku (ustvarjalcu teh dobrin) in potem proizvajali enako naprej. Mislim, da je takšna politika dela pri nas vse predobro vidna (enostranska in nekvalitetna založenost trgovin, nekvalitetno in drago blago, razprodaje kot posledica „zadrževanja“ blaga v skladiščih, gradnje tovarn — zaradi tovarn...) — delno je to preteklost, vendar preteklost, ki ima velike posledice v sedanjosti in se bo prenesla tudi v prihodnost. Pravilno bo treba vrednotiti potrebe in kvaliteto potreb in proizvajati za potrošnike — ne pa proizvajati, pa potem potrošnika prisiliti, da kupi to in to — ker drugega pač ne dobi. To je širši vidik stimuliranja dela, bolj globok pa je lahko: neurejena sistematizacija delovnih mest, nepravilno vrednotenje dela v neposredni proizvodnji in nefunkcionalna izraba strokovnega znanja (ali morda tudi: neustrezna izobrazba? !).

Odgovornost: proces preobrazbe družbe prinaša tudi proces preobrazbe relacij in moči odgovornosti. Samoupravna odgovornost naj izhaja iz družbenih ciljev dela in vrednotenja dela, seveda ob spoštovanju vseh etičnih in moralnih socialističnih vrednot. S tem se preusmeri tudi vsebina „svobode“ obnašanja in se spoji s samoupravljanjem. Popolnoma normalno pa je tudi, da se s tem ne razblini osebna odgovornost do dela in da nedisciplinarnost (glede kvalitete dela in samoupravnega obnašanja) prinaša tudi sankcije. Solidarnosti do povzročiteljev škode ali lenuhov pri nas ne sme biti!

Nekaj drobcev, iz katerih ne smemo izločiti neupravičenega bogatenja, klikerskega obnašanja, privatizacije vodilnih funkcij (oz. položajev, v družbi — njihovih moči), jačanja birokratskega aparata, tehnokratske miselnosti... nam kaže na to, da je zakon o združenem delu res nastal na osnovi potrebe razviti moč samoupravljalcev in okrepiti njihovo zavest. S tem pa so se stebri nesamoupravnih dejavnikov v družbi začeli rušiti in prekrivati s plevelom.

Marjan Vešnar

V zadnjem času se na univerzah vedno bolj aktualizira razmišljanje o hierarhiji v visokem šolstvu. Upamo, da se ne bo aktualiziralo tako daleč, da bodo „odgovorni“ na koncu ugotovili, kako potrebna je hierarhija. Saj veste, samoupravljanje nam najbolje ne klapa in glede na stanje...

Na šolah (visokih seveda) poznamo organizacijske enote, ki jih v statutih imenujemo: študijska enota, pedagoška enota, temeljna organizacijska enota, enota katedre, institut, klinika, odsek — v kratkem pa bomo morali ustanoviti enoto, ki bo pojasnjevala smisel ostalih „enot“.

Katedra je osnovna, znanstveno-pedagoško-raziskovalna enota. Vse lepo in prav, toda kako je lahko pedagoška enota brez študentov? Verjetno se zgledujemo po tem, da je dovolj že nekaj zapisati...

Habilitacijska komisija na univerzi v Mariboru je skupaj s habilitacijsko komisijo na univerzi v Ljubljani zapisala med pravila za svoje delo tudi klavzulo, ki določa, da se mora pri ocenjevanju učiteljev upoštevati tudi glas študentov. Poraja se vprašanje, ali bomo še vedno mi, in samo mi študentje tisti, ki bodo lahko dvomili o znanju učiteljev (in tudi o drugih sposobnostih!).

Kulturne diagonale — 22. 11. v pogovoru o posvetu glede povezave med družboslovnimi in naravoslovnimi znanostmi (ki je bil tri dni zatem v Portorožu) je nadebudni strokovnjak ugotovil, da imamo računalnike za to, da bomo lahko kontrolirali, kdaj prihajajo delavci na delo in kdaj odhajajo z dela. Tako je prav! Pa smo našli smisel znanstvenih dosežkov!

Da se neradi češemo tam, kjer nas boli, dokazuje tudi to, da so vse šole na svetu univerze (v oktobru) obljubile poiskati vzroke osipa vpisa, ker je upadel tudi do 39,5 odstotka. Morda pa se bodo tudi drugo leto spomnili tega sklepa in ga ob novih podatkih obnovili.

Ob mnogih hierarhičnih stopnjah pri napredovanju učiteljev študentje zahtevamo enakopravnost tudi na tem področju in predlagamo naslednje nazive: študent opazovalec, študent statist, študent ponavljalec I, študent ponavljalec II, študent zunanji sodelavec, siva študentska eminenca in skoraj nedosežni naziv: redni študent.

Ker je na ljubljanski univerzi 30 odstotkov asistentov starejših od 40 let in 30 odstotkov profesorjev nad 60 let, predlagamo, da se asistentom prizna naziv: eminentni asistent, za profesorje pa se v neposredni bližini šol zgradijo štarčevski domovi.

Študentje so sklenili (glede na svojo aktivnost), da se zanalašč ne bodo ukvarjali z reformo visokega šolstva, ker v njej preveč GOVORILJO profesorji.

Dr. Stipe Šušar je na posvetu o reformi univerze v Jugoslaviji ugotovil, da je ob povečanju birokratskega aparata in v zadnjih letih hitrega ustanavljanja novih ekonomskih in pravnih fakultet (kajti brez papirjev v naši družbi ne zdržimo več), edina progresivnost teh fakultet v tem, da imajo nizko učinkovitost študija (morda pa le ni dobil podatkov z mariborske univerze, kaj pravite!?).

Izdam vam recept, kako nastajajo reformatorske misli in iz tega reformatorski referati. Govornik pravi: strinjam se s tovarišem, ki je govoril pred mano in s tem in tem, ki je o tem pisal tam in tam, želel pa bi oba dopolniti z našim programom in zato citiram to poglavje z IX. kongresa ZKJ, X. kongresa ZKJ in družbene resolucije o vzgoji in izobraževanju ter menim, da sem s tem prispeval k razpravi in navrgel nekaj novih misli.

Novosadski študenti klistirajo svoje profesorje s svojimi zahtevami o posodabljanju študija, saj je predstavnik te univerze (prof. dr...) na posvetu o reformi univerze resignirano ugotovil, da so študentske zahteve nerazumne, kajti toliko je profesorjev in vsi menjajo pedagoške metode sproti, pri tem pa seveda tudi ni profesorja, ki ne bi spremljal razvoja znanosti. Pri vseh... zakaj pa se potem zopet reformiramo!?

Subjekta izobraževalnega procesa učitelj in študent sta v zgodovinskem odnosu. Učitelj študentu razlaga svoje znanje, ki si ga je pridobil pred npr. petnajstimi leti (lahko seveda tudi več!), študent pa to znanje prične uporabljati — čez petnajst let!

Ob vsesplošni zamenjavi starih nazivov z novimi in reorganizacijskih posegih ob ohranjanju stare vsebine še mi predlagamo nekaj reform:
— KUD Študent se preimenuje v KUD Mladinec
— Študentski servis se preimenuje v mladinski servis
— Študentski list Katedra se preimenuje v Mladinski list Katedra
— Študentski domovi se preimenujejo v mladinske domove
— Študent na univerzo ne prihaja študirat, temveč mladinit
Prepričani smo, da bo na ta način dosežena popolna idejna enotnost mlade generacije in da bo v novem letu delo dobro zaživelo.

Študentska organizacija na mariborski univerzi se trenutno ubada s tremi pomembnimi področji — financiranje obštudijskih dejavnosti, pravni status študentskega servisa in štipendijska politika. Ker s klasičnimi načeli bojevanja ni mogoče doseči uspeha na treh frontah, predlagamo, da se predsedstvo ZSMS posluži partizanske taktike!

PRIJATELJI, BRALCI IN NEBRALCI KATEDRE, VSI SODELAVCI IN POSLOVNI PARTNERJI

Počasi, toda vztrajno stopamo v novo leto, v leto 1977. Koliko dobrih in koliko slabih trenutkov nas je spremljalo v preteklem letu! Toda pozabimo na vse slabe trenutke, pomislimo na najlepše in zaželimo le takih vsem prijateljem in znancem.

Zaželimo jim srečo in uspehov polno NOVO LETO!
Vse to in še več vam želi študentski list KATEDRA

Funkcionarji v osnovnih organizacijah ZSMS in v KS ZSMS na VTŠ so pričeli delati: tako pridno nosijo omare, mize in stole v študentsko sobo, da bo ta kmalu skladišče pohištva, ne pa soba, v kateri naj bi se delalo.

Marsikdo je hotel napisati članek o kakšni stvari, vendar se je o tem hotel posvetovati s človekom, ki pozna situacijo, da ne bo pisal bedarij. Porabil je precej časa, da je našel tega tovariša in dobil (ne)potrebne informacije.

NOVOLETNI KATE — KRAH JAVLJA

ZENEVA (dopisništvo Kate—Kraha pri Smisse diplomatic): Ringa ringa raja, Smith pa nagaja se igrajo v Ženevi. Predsednik ženevske konference o Rodeziji britanski diplomat Ivor Richards je pred osebno eksplozijo, pardon depresijo, če pogajanja ne bodo uspela. Predstavniki črnske večine Muzureva, Nkomi in Mugabe, pa niso niti prepričani, če zastopajo vsi isto raso ali pa vestno dopolnjujejo svojo zbirko: Muzureva diakone in misionarje, Nkomo orožje od frače do rakete, Mugabe pa diplomate od Richardsa do Smitha. To je verjetno tudi vzrok, da je Smith raje pobegnil med milijone črncev, ki mu očitno niso toliko nevarni kot zastopniki črnske pogajalske elite v Ženevi! Zdi se, kot bi bil pravi namen pogajanj v senci pogajalskih snobov?

MARIBOR (indok center pri uredništvu Kate—Kraha): Kljub solidni tehnični opremljenosti naše industrije iz leta v leto dosegamo čedalje manjšo rast produktivnosti. Letos se je ta rast ustavila, ponekod pa celo znižala. Produktivnost v Romuniji, Španiji in Italiji je več kot še enkrat večja kot pri nas, v Franciji, Belgiji, SZ, na Poljskem, Norveškem v CSSR in Veliki Britaniji skoraj dvakrat večja, v ZDA, Švici, Kanadi, na Finskem in Danskem dvakrat in pol večja, v ZRN skoraj trikrat in na Švedskem kar trikrat in pol krat večja kot pri nas. Smo torej na evropskem repu! Kako to? Zato, ker smo ob Jadranskem morju. In kaj potem? Ja, potem pa zato, ker nima takšna produktivnost nič skupnega z morjem, še manj pa s cilji naših samoupravnih ekonomskih odnosov.

BEOGRAD (stalni dopisnik iz Kate—Krahove dislocirane enote) Med nedavnim obiskom ameriškega trgovskega ministra Richardsona v Beogradu so se pogovarjali tudi o dobavi ameriškega orožja Jugoslaviji. Pred odhodom iz Beograda pa je Richardson med drugim izjavil, da ZDA podpirajo neodvisno in neuvrščeno politiko Jugoslavije. Verjetno gospod minister ni imel v mislih podporo z orožjem, temveč kreditno politiko, sicer ne bi odpotoval z letalom, če bi mu bilo za dolar vseeno. Vendar je očitno hotel zapustiti inflacijski prostor v najkrajšem času in po najhitrejši poti!

MARIBOR (zadnja vest iz uredništva Kate—Kraha): Ansambel cenzus 210 snema v že pred leti načrtovanem mariborskem RTV centru novo long play ploščo. Pravkar smo prejeli novico, da je snemanje prekinjeno zaradi preimenovanja skupine.

LJUBLJANA: (podzemna pisarna Kate—Kraha): Pristojni samoupravni organi študentskega podzemlja bodo v kratkem izdali osnutek samoupravnega sporazuma v luči stabilizacijskih prizadevanj in akcij za skrčitev študentovega želodca, ki jih zahtevajo republiška blagoslovna telesa z znižanjem štipendijskega cenzusa. Vse študente mariborske univerze pozivamo, da se aktivno vključijo v javno razpravo za samoupravno kreiranje na antropološki osnovi, ter da skupno z ljubljanskimi kolegi zagotovijo polno udeležbo na sistematskih pregledih, ki jih bo kmalu objavil pristojen republiški organ.

Da se znanost ne sme podcenjevati, so spoznali že pred desetimi leti. Tudi tokrat so bili problem nizki osebni dohodki učiteljev, slaba učinkovitost znanstvenega dela, prikrivanje neuspehov (oz. nikoli ni bilo govora o neuspehih na tem področju), ekspanzija je privedla do fabriciranja doktorskih disertacij, uči se le s poslušanjem... Zanimivo bi bilo pogledati, zakaj se je takšno stanje tako dolgo ohranilo ali pa smo ga v današnji dan le prenesli. Vsekakor pa daleč seže naša akcija in prodornost ugotovitev o nepravilnostih!
(EP, 10. 12. 1966, str. 1577)

Sekretar IK predsedstva CK ZKJ Jure Bilič je pred kratkim povedal tole o šolah: „Vsak narod, ki je duhovit, ki se šali na svoj račun, odraža svojo moč tudi v tem. Potemtakem se jaz držim tistega, da je dobro, dokler ljudstvo pripoveduje šale, kritizira, dokler se „razburja“. Ko pa bo začelo molčati, bo slabo...“ In — koliko šal, kritike ali „razburjanj“ dovolimo pri nas, v ZSMS, ko vemo, da še vedno nismo posegli forumskega obnašanja. Verjetno zelo malo, saj — forum se nekako mora obnavljati!

Pred letom dni so v Hamburgu ustanovili „klub gostov s hrbtnico“ (CGR), katerega član lahko postane vsakdo, ki ne želi trpeti tega, kar se dogaja v gostinskih objektih (predolgo čakanje, napačno izpolnjevanje naročil, nevljudnost, nehigienična v prostorih, slaba kvaliteta hrane...). Člani kluba prejmejo plave listke, ki jih pustijo na mizah. Nanje napišejo vse, kar jim ne ustreza. Metoda dela, ki bi jo veljalo vpeljati tudi pri nas. Nevarnost je le v tem, da bi vsi (skoraj vsi, oprostite!) lokali morali v redno delovno razmerje sprejeti čistilca, ki bi ves dan...

Nesrečni zdravnik

(IZVIRNA SLOVENSKA DRAMA V 4 DEJANJH)

Kraj dogajanja: Slovenija

Čas dogajanja: sedanj

Nastopajo:

Zdravnik (resna oseba, že v letih)

Pacient (mlajša oseba, lahko bi bil študent)

1. dejanje

Pacient (bolno): „Slabo se počutim.“

Zdravnik (mrko): „Jemljite naše specialno zdravilo DDŠ!“

2. dejanje (se odvija čez nekaj mesecev)

Pacient (še bolj bolno): „Zdravilo DDŠ ni pomagalo, še bolj slabo se počutim.“

Zdravnik (še bolj mrko): „No, pa jemljite naše drugo specialno zdravilo SSS!“

3. dejanje (se odvija čez nekaj tednov)

Pacient (zelo zelo bolno): „Tudi zdravilo SSS ni pomagalo. Umiram.“

Zdravnik (zelo zelo mrko): „Potem pa jemljite našo specialno kombinacijo zdravil DDŠ in SSS!“

4. dejanje (se odvija čez nekaj dni)

Pacient (bled): leži mrtev na postelji.

Zdravnik (nesrečno): „Pa je umrl. Vraga, jaz pa imam še toliko idej!“

Zastor pade. Nastopajoča se opravičita maloštevilnim gledalcem zaradi povsem nenaključne in nenamerne podobnosti vsebine drame s slovensko štipendijsko politiko.